Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 12 февраль, 1977 шу. • № 19 (5686). • Мах 2 кап.

Октября 60 шу дизара накъадолхаш

СИХЕН КIОАРГЕИ ТОХ БУРУВ

Пятилетка шоллагIча шера хьинар кхо ца деш къахьегаш ба Грозненски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараш. «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоаржаьча хьалхалаьттача бригадаша башха-дика къахьегама толамаш доахаш чакхдаьккхар дIадаха шу. ДIадахача шера план ханал дукха хьалха кхоачашъярах управлене коллективо цхьоалагIча январага кхачалехьа кхоачашйир укх шера хьалхарча бетта бурув тохара задани а. Шера планагIа 17700 метр бурув тоха дезаш хиннача цо техар 20086 метр бурув. Цкьан станокаца бетта бурув тохара план 120 процент кхоачашйир лаьттан ченаш техкараша.

Технико-экономически хьокхамаш дикка тоа а деш, укх шера ритмично болх бара йола лард еллар цар. ПланагIа бе безаш хинна пайда 501 эзар сом долча баь пайда 1159 эзар сом хилар. Рентабельноста боарам планагIа лаьрхIачул ялх процент лакхбир цар.

«Старогрознефти» «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахошка эксплуатаце дIаелар цар 9 скважина, царех бархI йоккха мехкдаьтта кIеж а тохийташ. Мехкдаьтта запасаш хилийтара йола план а кхоачашъяьй. Правобережненски Эльдаровски керда мехкдаьтта доалла моттигаш хьайийллар. ДIадахача шера хьалхарча ах шера ииттa дика къахьегарах управлене коллективана КПСС Грозненски горкома цхьоалагIча степена диплом а луш карара кара тела ЦIе байракх елар. ХIаьта кхоалагIчен йиъалгIчен квартале ахчан премеш елар.

Лаьттан ченаш техкараша дукха балхаш даьд материалаш, химреагенташ, утяжелитель, запасни оатхалаш кхоара тIехьа. Цар кхойир 700 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 600 тонн условни моторни доагор.

Лохдалийтац шоай къахьегама толамаш бурувдеттараша пятилетка шоллагIча шера а. Октября 60 шу дузача цIей сийна къахьегама вахте эттача цар нийслу халонаш эша а еш бурув тохара январь бетта план 101.4 процент кхоачашъяьй. Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я I. А. Тараканов, Ф. Мельников, В. В. Бачков, У. З Шидиев керте латта бурувдетта бригадаш.

Д. ГАБАЕВ.

Грозненски бурув тохара балхий управлене парткома секретара заместитель.

ХIАРА САХЬАТ ЛОАРХIАМЕ ДА

Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза кхаш леладераш гурахьа дIадийнача ялаташта минеральни удобренеш тувсаш ба. ХIанз 4000 гектарах 2500 гектара тIа тайсай цар удобренеш.

ДуккагIдола лаьтташ хьаьндаьд юртбоахама авиаце новкъосталца.

Иштта бIаьсти ялаташ дIадувргдолча кхашка а дIайоаржаеш латт органически удобренеш. Хьалхарча ах шера планагIа 10000 тони йолаш хIанзле дIайихьай 8250 тони удобренеш. Лаьтташ хьаьндеш ши отряд я. Царна кулгалдеш ба коммунисташ Адмисиев Адами Шахбиев Резвани. СменагIа 200 тони гарга органически удобренеш тIайотт механизатораша Юнусов Мусаси Ахметханов Вахаси.

Органически удобренеш дIакхухьача овсаре къахьегаш ба трактористаш Тарамов ВаIид, Хамзаев Эмди, Арсанов Iумар. Ден норма 140 процент кхоачашъю цар.

— Гурахьа ялаташ дIадийна лаьтташ хьаьндечен органически удобренеш дIакхухьачеи цхьан бартагIа къахьегаш ба механизатораш. Кхы а ткъаьнтт зIамига саг механизаторий говзал Iомаеш ва. ТIаккха бIаьсти тха совхозе дукхагIа хургба говза кхаш леладераш, — йоах совхоза керттерча агронома Арбиев Санаке.

Р. ЛЕОНОВ.

БIаьстанга кийчлуш

КХАШКА — ДУКХАГIА УДОБРЕНЕШ

Иттлагiча пятилетка шоллагIча шера бIаьстан балхаш дIадоладе кийчлуш ба республика юрта боахама къахьегамхой. Цар тоаю техника, дIаде фу кийчду, дIа а хьош кхашка органически удобренеш тоес. 1976 шера январь бетта юрташкарча механизатораша кхашка дIайихьай 148 эзар тонн органически удобренеш, царех 60 эзар тонн уж тассарах хьувкьам лакхлуча хий дуллача лаьтта тессай. Массарел дукхагIа кхашка органически удобренеш тессай Грозненски района механизатораша — 26,3 эзар тонн, Сунженски — 25,6 эзар тонн, Шалински — 17,5 эзар тонн, Назрановски — 14,7 эзар тонн, Шелковской — 14 эзар тонн.

Бакъда, массанахьа дика лелац органически удобренешца лаьтташ хьаьнделга. Кхашка кIезига удобренеш дIайихьай Гудермесски, Малгобекски, Надтеречни, Наурски, кхыча районий боахамашка.

Кастта юрташкарча механизатораша кхашка арайоахаргья шоай агрегаташ. Боахамий механизатораш, специалисташ, кулгалхой декхарийла ба бIаьстан балхаш дIадоладалалехьа кхашка ма-хулла дукхагIа органически удобренеш дIахьолга вIаштIехьадаккха. Цу гIулакхо доккха новкъостал дергда дIайийнача хIамай хьувкъам лакхбе.

Кийчо еш ба

Укх шера чухьоргболча хьувкъама ма-могга дикагIа лард йолла гIерташ къахьегаш ба хIанз «Гудермесский» совхоза кхаш леладераш, механизатораш.

Соахка гурахьа ялатан доакъаран лаьрхIа 1550 гектара тIа тайп-тайпара культураш дIайийра укхаза. Агротехнически дикагIа йолча хана дIаер бахьан долаш низ болаш тIаьнна Iан кIала яхар уж. ХIанз хIара гектара тIа юкъсра лаьрхIача 1,5 центнер кхоачийташ самолетаца аммиачни селитрапа подкормка еш я царна. Дукха хIама ца эшаш 400 гектара тIа подкормка яь баьннаб летчикаш.

ХIара шера боккха пайда эц совхозе органически удобренеех. ХIаьта хIанзле кхашка дIайихьай 1300 тонн органически удобренеш. Из болх къаьстта дика бу трактористаша Бикиин ИсмаIалеи Самрайлов Салманеи. Ди дIадахийтац парех хIаране балха норма 180—200 процент кхоачаш ца еш.

Боккха теркам тIабохийт укх шера юртбоахама техника, тIехьатосса инвентарь тоаяра а. Соахка гурахьеи укх Iайи графикагIа 42 трактор тоае езаш бар механизатораш. Шоай дехарех дика лоархIабеш хIанзле 38 трактор тояь яьккхай цар.

— Иса йиъ трактор тоаяра эггара дукхагIа а пхи ди мара эшаргдац, — йоах совхоза керттерча инженера Очерхаджиев Бексолтас.

Дика тоаду совхоза механизатораша маккаш, культиватораш, сеялкаш, кхыйола тIехьатосса инвентарь. Баригов МаIаза кулгалдеча шоллагIча отделене болхлоша тоаяь яьккхай шоай еррига инвентарь. ХIанз а тIехьа кхашкара балхаш дIадоладе кийча я цу отделене еррига трактораш.

Техника тоеча доккха дакъа лоац мастерске болхлоша моториста Катаев Iале, слесара Литвин Петра, токараша Синицин Федора, кхычар. Цар хьаяь моллагIа оатхал дикеи тешамеи хул, хIара дийнахьара балха нормаш тIехкхоачаш а ю.

Йоакхо ю совхозе керда механизатораш хьалкхебараи кхаш леладерий балха говзал лакхъяраи. 22 саг ва хIанз керда механизатораш кийчбеча совхоза курсашка дешаш, Царна хьехаш ба Очерхаджиев Бексолта, кхерамзлен техника инженер Байгириев Байсултан, кхыбараш.

М. ХАМАТХАНОВ.

Мичара яхьаргья эша оатхалаш?

1976 шера IV квартале техника тоаяра декхараш толамца кхоачаш а даь, укх шера хьалхарча квартала плановни заданеш кхоачашъяра яхь йоаржаяь къахьегаш ба «Джалка» совхоза механизатораш. ПланагIа 16 трактор тоае еза цар. Январь бетта 7 трактор тоае кхийнад. Бакъда техника тоерашта цхьацца халонаш нийслу.

Хьожаргда вай, из ше мадарра дувца. Укх деношка «Джалка» совхозе мехмастерске хилар тхо. ДIачудоаллаше бIари кхийттар тоа ца еш латтача йиъ тракторах.

— Техника тоаяра гIулакх миштад шун? — хьаттар оаха мехмастерске заведующега нов. Казацкега.

— Доккхал де йиш йелаш хIама дац. — Эша оатхалаш йоацаш дагIа тхо, — маьлхара жоп делар цо.

— ТIаккха совхоза кулгалхоша фу даьд цу гIулакха?

— Ер ма-дий аьна даь хIама дац. Тхона хьахьожаяь «технички» а ший аргIагIа лелаяц, — дIахо дувц И. Ф. Казацке. ПланагIа 20-ча феврале тояь йистеяьнна хила еза трактораш. Из тха де цу дийнахьа вIаштIехьдоале тамаш я. ДIахьажал, уж латта ши трактор соахка декабрь бетта денз я укхаза, эшаш йола оатхалаш ца хилар бахьан долаш тоае йиш йоацаш.

М. ЭПЕНДИЕВ.

Иттлагiча пятилетке боарраме болх беш хьайоагIа «Грозэнерго» ТЭЦ-2 коллектив. Укх шера доагор кходар планагIа доаггIача тайпара леладу укхаза. Станце дика хьокхам ба из. Чакхдаьннача шера турбинни цеха коллективо хIара бетта яьча социалистически яхьа итогех пхезза котало яьккхай. Цига доаккха дакъа лаьцад теплoмеханически оборудованеа ремонт яра йолча А. А. Канарский керте латтача слесарий бригадо.

СУРТАШ ТIА: 1) слесараш И. И. Каюшников, В. П. Седашов; 2) турбинни цеха машинистий бригада: машинист-обходчик М. В. Толстая, воккхагIвола машинист В. Д. Грабчак, машинист-турбинист А. Ф. Цепляцук.

А. Трунова сурташ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА ЧАКХЙОАККХАРГЬЯ

КПСС XXV съезда решенешка хьежжа Назрановски мельзавода коллективо шийна хьалхашка декхар оттадаьд арахецача продукце дикал тоае, производстве брак ца хилийта, пятилетка ханал хьалха чакхъякха.

Цун коллективо ханал хьалха — 25 декабре чакхдаьккхар иттлагIча пятилетка хьалхара шу. Къахьегама овсарле 106 процентага кхоачаш лакхъеннай, 104,2 процент хьаяьй товарни продукци, продукци маьхала яккхара план 104,3 процент кхоачашъяьй. Товсннай къахьегама дисциплина, бахьан доацаш балха ара ца бувлараш кIезигбеннаб.

Къаьстта белгалваккха доггаIа ший социалистически декхараш 110 процент кхоачашдеш вола крупчатник Аушев Iаьла. ший декхараш тешаме кхоачашдеш, нагахьа санна эше ший мукъача хана а производства гIулакха болх беш, иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план 112 процент кхоачаш а еш из чакхдаьккха вола Цечоев Мовла.

Шоай балха чIоаггIа сий деш ба слесараш Д. Галаев, М. Дзауров, вальцевой М. Точиев. ИттлагIча пятилетка хьалхара шу ханал хьалха чакхдаьккхад цар, хIара смене шоай нормаш 112 процент кхоачаш а еш.

1955 шера денз болх бу тха заводе хьоар ловсача Андреева Марияс. Эггара хьалха балха йоагIаш ученица йолаш ера из. Цхьа ди а зехьа ца доадеш тIайийрзза Iомайора цо производство, оборудовани, сага новкъостал ца эшаш ше болх бе йолаелар, цул тIехьагIа йоккхагIа йола рассевни хилар. Ший хIара смена нормаш 120—125 процент кхоачашъю Андреевас, де а доагIаш коллективе сий деш я из.

ЛархIа а йоагIаш интернациональни лоархIаш я тха коллектив. Цхьана болх бу укхаза гIалгIаша, эрсаша, хIираша. 1945 шера денз мотовозчикалла болх беш ва заводе Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа хинна эрсе Герусов Владимир. Цун бехках цхьанна а минута сеца лаьттаяц завода оборудовани, 1962 шера денз жестянщикалла болх бу хIиречо Могушков Анатоле. Цу пхийтта шера цIаккха а прогул яьяц цо, коллективе лоархIаш ва. 115—120 процент кхоачашъю нормаш.

1937 шера денз коллективе болх беш ва производства ветеран Инаркиев Хасолта. Юххьанца элеватора заведующе помощникалла болх баьб, цул тIехьагIа заведующелла, хIаьта коллективо сий а деш, эггара тешамегIа вола болхло хиларах тарра, кийчача продукце склада заведующелла хьожавир из. ХIара денна дукхагIа ух заводе чакхъяккха продукци, цудухьа гоа ца беш чакхбаккха беза мухь тIаботтара - Iобоассабара болх. ХIанз цу бехктокхамеча участкана кулгалдеш ва из.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера план толаме кхоачашъе вIаштIехьдаьннад цехашта, бригадашта, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе социалистически яхь йоаржаярах. Хьаьро крупоцехаца, элеваторо электроцехаца лелаю яхь.

Итогаш яьчул тIехьагIа гучадаьлар план 110 процент кхоачашъяь крупоцех социалистически яхье котъяьнна хилар. Из я М. Катиева бригада, хьайра — З. Борова бригада. Ремонтникашта юкъе котало яьккхар слесара Цечоев Мовле.

ЧIоаггIа раьза хинна гIайицар оаха укх деношка арабаьнна «Производства эффективности балха дикали лакхъяр, иттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяр дукха лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьара» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета. ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам. Заводе кIоаргга дийцар из лоархIаме документ. ХIара болхлочо ший балха цIаькха зем а баьккха, ший тоoнаш лархIа а даьрхIа, керда доккхагIдола декхараш тIайицар— январа план ханал хьалха — 27 январе, иттлагIча пятилетка шоллагIча шера план — 25 декабре кхоачашъе.

Цу лоархIамеча соцам тIара хьехам а эцаш, мельзавода коллективо толаме дIадоладаьд 10 пятилетка шоллагIа шу а.

Н. НАЛЬГИЕВ,
Назрановски мельзавода директор.

Халкъа заседателаш хоржаш ба

ЦАРЕХ ТЕШАМ БЕННАБ

«Грознефть» объединене автомобильни наькъий управлене Шеча уголоке гулбеннабар гIишлошъераш, механизатораш. «Гортопсбыта» болхлой. ДIадахача шии шера Старопромысловски района халкъа судо баьча балха хьакъехьа, цун председателя Борис Усманович Умалатова яьча отчетага ладувгIа гулбеннабар уж. 73 статьяга хьежжа РСФСР районний городскойи халкъа судий заседателаш, болхлой, гIулакхерча наьха, колхозхой, бахача наьха юкъарча собранешка гуччахьа кхаж тоссаш шин шера хоржаш хиларах дийцар докладчика. Кхаж тасса бокъо йолаши хоржамаш хулача денга 25 шу дизаи вола хIара гражданин харжа йиш я халкъа судий заседателалла. Старопромысловски халкъа суде 2 заседатель шоай коллективера харжа веза шун.

Собране председателя Сиденко Юрс дош делар бульдозеристалла болх беш волча Автурханов Вахида.

— Сона хетачох Старопромысловски халкъа суде заседателалла харжа дика мегаргбарех я Татьяна Семеновна Чикулаева, — йоах нов. Автурханова.

— Дукхача хана денз ахархой, тIаккха колхозхой болаш хьабоагIчар йоI. — Татьяна Семеновна 7 класс чакхъяьккхача Ростовски областерча Вирино яхача юртара дIа а яха Милеровски техникуме деша хайра. ТIаккха цигара толамца дийша яьлча колхозе болх беше юха а Новочеркасски института заочни отделене деша йода нов. Чикулаева. ХIаьта 1971 шера тIехдика дийша а яьнна Татьяна Семеновна хIанз вай предприяте производственно - техническ и отдела начальник я. Производства общественни вахаре дизза дакъа лоацаш йолча Татьяна Семеновна Чикулаевас шийна тIадилла из бехктокхаме декхар толамца кхоачашдергда аьнна хет сона.

Нов. Автурханова, кандидатура хьаллоацаш къамаьлаш дир инженера Валентин Иванович Иванова, «Гортопсбыта» шофера нов. Рахмаева, кхычар.

Иштта, Старопромысловски халкъа суда заседателалла харжа «Гортопсбыта» автомашинашта ремонт еча слесара коммуниста Павел Никифорович Михайлова кандидатура оттайир нов. Хушпарова. Павел Никифоровича вахарах безаме къамаьл даьчул тIехьагIа цун кандидатура хьаллоацаш массехк саго къамаьлаш дир собране.

Парте йоаца инженер нов. Чикулаеваи автослесарь коммунист нов. Михайлови массане а раьза а хинна халкъа суда заседателалла хержар собране хиннараша.

А. ТИЩЕНКО.

«Салют-5» никъ беш я

НАЬКЪИЙ УПРАВЛЕНЕ ЦЕНТР. 10 февраль. (ТАСС). Космонавташа В. В. Горбаткоси Ю. Н. Глазковеи «Салют-5» яха станци хьайоасташ операцеш чакхйоах, цун бортовой системагеи Iилман аппаратурагеи хьожаш ба. Космонавташа транспортни кема чура хьа а кхухьаш станце дIаувттаю эксперименташ яра эша материалаш. Тахан царгара шиннегара цIий даьккхад Лаьттан тIа лаборатории биохимически анализ яр духьа.

Делкъел тIехьа физически тренировкаш а еш медицински тохкамаш дергда.

Горбаткои Глазкови могашмаьрша ба. Орбитальни станце бортовой системаш дерггIа болх беш я. Укх тайпара я микроклимата параметраш: температура — 21 градус Цельсе, давлени — 78,5 миллиметр.

«Салют-5» дIахо никъ беш я.

Ножай-Юртовски района № 117 йолча Саясановски хоржамий округеи № 118 йолча Ялхой-Мохкски хоржамий округеи гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаташ харжара денах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара Положене» 98 статьяга хьежжа Ножай-Юртовски района № 117 йолча Саясановски хоржамий округеи № 118 йолча Ялхой-Мохкски округеи гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаташ харжар оттадолла кIирандийнахьа, 1977 шера 13 марта.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
9 февраль, 1977 ш.

Нов. С. М. ЛЕВЧЕНКОНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре дакъалацарахи, КПСС мугIарашка волаш шовзткъея итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Левченко Сергей Никифоровича** — персональни пенсионера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
9 февраль, 1977 ш.

Нов. нов. А. М. РЯБОВНЕИ И. Б. ШНЕЙДМАНАИ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ РАЦИОНАЛИЗАТОРА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Рационализаторски балха тIа доккхий гIулакхаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни рационализатора яха сийлен цIи лойла:

Рябов Алексей Михайловича — «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене производственно-товарни контора проектно-конструкторски бюро инженера;

Шнейдман Исаак Борисовича — Грозненски «Электроприбор» яхача завода электрофотографически аппаратий лаьрхIача конструкторски бюро начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
9 февраль, 1977 ш.

Нов. В. М. ГАКАЛЕНКОНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЭКОНОМИСТА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика финансово-экономически болх дегIабоалабечеи эргабаьккха тоабечеи доккхий гIулакхаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни экономиста сийлен цIи лойла нов. **Гакаленко Виктор Михайловича** — Нохч-ГIалгIай АССР финансай министра заместитела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
9 февраль, 1977 ш.

Нов. Л. М. ПЕРЕПЕЧАЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ИЗОБРЕТАТЕЛА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Изобретательски балха даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни экономиста сийлен цIи лойла нов. **Перепечаев Леонид Никоноровича** — Грозненски «Электроприбор» яхача завода бюро начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
9 февраль, 1977 ш.

Эскара, Авиацена, Флота гIодара ший доIамерча общества болхлоштеи активисташтеи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Оборонно-массови балхаца хьинаре дакъалацарахи ДОСААФ шовзткъеи итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла.

Бабарык Иван Александровича — ДОСААФ авиационни техника.

Даргаев Лема Алауддиновича — ДОСААФ Шалински районни комитета председатела.

Наурханов Хуштык Мусаевича — ДОСААФ Нохч-ГIалгIай областной комитета стрелково-спортивни клуба начальника.

Рябоконь Людмила Григорьевнана — Республикански противотуберкулезни больница ДОСААФ юкхьанцарча организаце председатела.

Сыщиков Сергей Ивановича — ДОСААФ Грозненски автошкола начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
11 февраль, 1977 ш.

ПАРТЕ РАЙКОМА ПЛЕНУМ

Селхан хилар КПСС Назрановски райкома аргIанара пленум. Пленум хьайиллар парте райкома хьалхарча секретара С. М. Бекова. Цига йийцар «КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра хьакъехьара «Назрановский» совхоза партийни комитета отчет» «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа районе бахача наха юкъе интернациональни атеистически кхетама болх тоабара де дезарий хьакъехьарча парте райкома V-ча пленума решенеш кхоачашъяра леламах» дола дош.

Докладаш йир «Назрановский» совхоза парткома секретара Д. К. Путилинеи КПСС райкома секретара А. М. Тутаевеи.

Дийцача дешаех доаггIаш дола соцамаш тIайицар пленумо.

Октябра 60 шу дизара накъадолхаш

ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА

Къахьегамхошта интернациональни кхетам балара тхоай опытах дувца безам ба са газет дешарашта. Коллективе болх беш ба 18 къамах бола нах. ХIара саг ший тайпара оамалаш йолаш хул. Цудухьа хьалхарча даькъе саг вовза, цунна карагIдаргдар ха, цун цIагIара, хьал-торо йовза, эше гIо-новкъостал де гIерт «Путь к коммунизму» яхача колхоза партийни организаци правлени. Цхьадола лоархIаме дешаш къахьегамхоща дагадоалаш къестаделга чIоагI а денна дIаэттад тха практике. Цу гIулакхо геттара чIоагIбу коллектива барт, доттагIал, вIаши деш дола гIо-новкъостал. Белгалдаха мегаргда укх тайпара хIамаш: соахка бIаьстан юххьенцаI-ах шера доакъар кийчделга оаха дIадоладича «белхий» а бань, из гIулакх толамца чакхдаьккхар тха къахьегамхоша. ХIаьта, гурахьа цIаьхха шелал эттача беррига колхозхой цхьоагIонца ара а баьнна сиха чуийцар коартолаш. Фуд дича новкъостал, доккха хIама да из, аьнна хетадала тарлу. Боккъалдар аьлча, цу тайпара вIаши деча гIо-новкъосталах хьахул боккъонца дола вошал.

Традици а хинна дIаэттад I май, 7 ноябрь, «Хьувкъама ди», эскаре болхараш накъабахар, колхоза членалла хьаэцар. Керда шу, кхыдараш санна дола цIейш дезалца цхьана коллективе вIашагI а кхийтта деЗделга. Барт-цхьоагIо йолаши сакъердамеи чакхдоах уж гIулакхаш. Укхаза культмассовика Н. А. Зибороваи хьалхленца художественни самодеятельноста концерташ увттаду. Иштта чIоагIа безам тIабодаш хул викторинаш, кхыдола ловзараш.

Белгалдаккха деза уж дерригаш вIаштIехьдаха юххьанца низкъало хинна хилар, лерттIа из болх дIагIоргбий-те аьнна хеташ хинна цхьабараш тIехьагIо шоаш хьачу а баьхка бизза бола довкъашхой а хинна дIаэттар. Царех ба цIи хезза механизатор, къахьегама ветеран Иван Иванович Литвиненко, Советски Эскаре гIулакх даь цIавеча ший колхозе юхавена Котиев Мурад, шурий-товарни ферма болхло Айдамирова Сакия, дуккха кхыбараш. ЧIоагIа хоза хеталуш да моттигерча радиоца дIахкайкадарца, администраце цIерагIа хоза кийчдаьча открыткаца е музыкальни моарщалца саг вань ди, кхыдола цар вахара лоархIаме денош белгалдоахаш хилар.

Доккха беркат доал хьайбай фермашка ешача лекцех, политинформацех. Из болх беш 9 саг ва тха. Парте XXV съезда, иштта цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш дIайовзийташ шоай участкашка лекцеш еш фермай заведующеша Курсаев Махьмуда, Дрезов Зайнде, Ганиев Султана, Хамхоев Малсага. Интернациональни кхетам балареи халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдареи темаех лекцеш еш керттерча зоотехника Хаштыров Башира, юрисконсульта Мейриев Дудара. Цар атта кхетадергдолча къамаьлашци лекцешци къахьегамхошта дIайовзийт вай парте коллективизман доттагIалеи политика, иштта гучадоах ды лелабарах, дIахача замах юхедисача воча гIулакхех кьахула зуламаш.

Дукха ха йоаццаш ислам, из Къилбаседа Кавказе кхачарах, мархех, урдох, адатах, шарIатах доала зуламаш яхача темаех дика чулоацам бола лекцеш йийшар атеистически балха кулгалдеш волча Мейриев Дудара. Пропагандистски болх дика лелабеш кьабоагIа Покидько Петр Семенович. Зибиров Юрий Яковлевич, Глущенко Кирилл Емельянович, Чеботарев Иван Тимофеевич, кхыбараш.

Наха юкъе доттагIал, вошал хургдолаш кхетама болх вIаштIехьбаккхара гIулакхаш чIоагIа уйла тIайохийташ леладу парткомо. Масала, «Цхьан дезалца керлача толамашка» яхача темах 20 январе хьайбаш леладерий совещане лекци йийшар идеолгически балха волча парткома секретара заместитела Б. М. Хаштырова. Тха коллективаш дIа-юха хьоашалгIа юкъара декхараш кхоачашдеча доахача толамех дийцар цо. ДIадаха шу чаккхдоаллаш беррига кулгалхоша дакъа а лоацаш колхоза парткомеи правленеи шеръяь заседани хилар. Укхаза дагара дIа-юха оала къамаьлаш хилар. Долаш дола кхоачамбоацараш гучадаьхар, уж дIадахара наькъаш белгалдаьхар совещане доакъашхоша. ХIара хьайбай ферммана тIачIоагIвир шишша парткомеи правленеи член. Къахьегамхошта коммунистически кхетам баларах долча коммунистий авангардни даькъах доккха къамаьл дар укхаза хинар.

ХIара хьайбай ферме, бригаде я мел эшаращца кийчъяь цIе уголокаш. Укхаза балхара мукъа болча хана дика книжка е керда газеташ деша йиш я колхозхой. ХIаьта каст-каста укхаза тхона лекцеш ешаш хул «Знание» яхача районни общества лектораш ни. Чебаксаров, Зиновченко, кхыбараш.

Дика традици а хинна дIаэттад вIаши яхьаш лелаю коллективаш дIа-юха хьоашалгIа ухилга. Масала, ялат чуэцача хана тха балха опыт дIаэца баьхка хилар Ассиновски яхача станицерча XX партсъезда цIерагIча колхоза коллектива викалаш. Иштта цига дIадахана тхо а Фу пайда баьннаб цунах? ВIаши эйхха бувзам болаш кхоачашду боахама хьалхашка латта декхараш, парте социальни политика, къахьегамхоща беш бола кхетама болх санна дола лоархIаме гIулакхаш. Цу даькъе оаха керттердар лоархI, кхетама болх берашта юкъе йоаржаь социалистически яхь. Цо вIаштIехьдоах колхозхой нравственни дика оамалаш йолаш хургбола, къахьегаме гIо-новкъостал дергдола, опыт дIа-юха эцаргйола гIулакхаш.

Шерагара шерага дегIадоагIа къахьегама сагаъсий делга, цун хьашташ кхоачашделга. Цу дешай цахаддаш йоакхо еш я партийни, комсомольски, профсоюзни организацеш, колхоза правлени Юрта вахара сибат хийца па Iеш болхлочунца шийца а хувцамаш ду кортамукъача творчески къахьегамо. Масала, кхоалагIча шурий-товарни ферма доярка йолча, «Знак Почета» яха орден лелаеча Айдамирова Собара иттлагIча классера дийша яьлча ший йоI ферме балха йоалайир. ХIанз ший наьнаца социалистически яхь леласеш я из. Из болам хьал а лаьца шоай мехкарий ферме балха боалабир Шадиева АсмаIа, Оздоева Марема. ХIанз ферме болх беш я опытни хьехамчаш болаш йола комсомольско-кагирхой коллектив.

Цу масалаша хьахойт боахама гIулакхаш кхоачашдеча коллективе масса оагIонгахьара кхетам бола керда саг хьалкхеве торонаш хилар. КIоаргга общественни чулоацам болаши боккхагIа пайда хургболаши болча оагIонгахьа берзабаь хила беза цу кхетама балха беррига низ. «Шаккха а карагIдаьнначоах кхоачам ца беш — дIахьалха ухилга, доккхагIдараш карагIдувлилга» — из ленински васкет толамца кхоачашду тха дуккхача колхозхоша.

Цкъаза дIадоладаь лоадам боаца хIама доккха беркат а даьле дIаотт. Цу гIулакха масал доаладе мегаргдолащ да колхозе машинни ковнаш вIашагIдохкар низ бола механизировании отрядаш хьаяр, поточно-тIахьожама методах хьайбаш кхоабилга, кхыдараш.

ХIанз тхоай боахаме тхона гуш мел дола дика хувцамаш вай парте аграрни политика бахьан долаш хьахиннад. Юрта боахама даькъерча КПСС XXV съезда решенеша, къахьегамхой вахар тоадара парте кхы мел еча йоакхонаша дегаш ураоттадарца карагIдувл уж доккхий хIамаш тха колхозхошта.

Коллективни къахьегамца хьахулаш ба гражданина эггара дикагIйолча оамалащца саг хьалкхевара кхоачалургбоаца хьаст. Массаза а атта боацача, цхьабакъда, массаза а сакъердамеча къахьегамца да тха нраз. ХIана аьлча, вай парте байракха тIа «Дерригa сага бахьан, дерригa сага духьа» яхача дешашца дIаязбаь ба цу къахьегама хетабаь бола сийлахь-боккха лоархIам.

Цудухьа дIадаьннад аьнна хет тхоца дисциплина телхаелга, балха хьа ца ухилга, кхыдараш санна дола харцахьа хIамаш хIанз тхоай боахамера. Иштта, кхоанарча иразеча вахарга ший низах бIубенна шера гIа боахаш йода тха дуккхача къамех латта коллектив.

А. МУРЗАБЕКОВ,
Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза воккхагIвола зоотехник, лектор-атеист.

Мишта кхоачашду социалистически декхараш

БОЛХЛОЙ ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

ДIадаха шу башха-дика къахьегама толамаш доахаш, ше тIайнйца социалистически декхараш тIехкхоачашдеш чакхдаьккхар «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода коллективо.

Заданел совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоярах, продукцега дIабода мах лохбарах, паччахьалкхенна планагIа лаьрхIачул совгIа 38 эзар сом пайда бир. Из хул тIайнйцача декхарех лаьрхIа хиннчул дуккха дукхагIа. Къахьегама овсарле лурчох хиннчул 3,5 процент лакхъе езаш хиннача 4,6 процент лакх а еш, цун чотах кийчйир планал совгIа ара мел хийца продукци. Завода коллективо республикерча промышленни предприятешта юкъе хьалхарчарех цхьа моттиг яьккхар.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дизара даькъе КПСС Центральни Комитета соцам къоабалбаь хьал а лаьца шоай торонашкеи, кхоачамашкеи хьежжа керда доккхий социалистически декхараш тIайнйцад завода болхлоша. Шера план ханал итт ди хьалха кхоачашъе, пхелагIча декабре пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе, арахеца продукци 4,7 процент тIакхетийтта, планал совгIа паччахьалкхенна 20 эзар сом пайда бе, къахьегама овсарле лакхъяра задани цхьа процент лакхъе дош деннад цар. Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш 90 рационализаторски предложени производствана юкъеяхьара чотах предприятена 15 эзар сом пайда бе лаьрхIад.

Пятилетка шоллагIча шера хьалхара бутт чакхбаьннаб. Мишта кхоачашду-теш завода болхлоша шоаш юбилейни шера тIайнйца социалистически декхараш. Продукци маьхала яккхара паччахьалкхен план 106 процент кхоачаш а еш, духхьала цхьан бетта планал совгIа маьхала яьккха продукци 22 эзар сома маьха я. Товарни продукци арахецара план 103,7 процент кхоачашъяьй.

Дикка тIехкхоачашду завода коллективо технико-экономически хьокхамаш тоадара тIайнйца социалистически декхараш а. Къахьегама овсарле лакхъяра бетта задани 101 процент кхоачаш а еш, соахка январь бетта хиннчул 3,1 процент лакхъяьй из. Цун чотах арахийцай планал совгIа хьа мел яь йола продукци. Заданел совгIа продукци маьхала яккхарах, зIамигчун а доккхачун а кхомбарах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах духхьала январь бетта планал совгIа бань пайда 3 эзар сом да, шера тIайнйцача декхарех бе лаьрхIар 20 эзар сом пайда мара боацача.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача денна къахьегама совгIат кийчдара шоай торонашка а хьежа заводерча бархI бригадо социалистически декхараш тIайнйцад пятилетка хьалхарча шин шера задани укх шера 7 ноябрга кхачалехьа кхоачашъе. ХIаьта предприятерча беррига комсомольцашеи кагирхошеи шерра социалистически яхь йоаржаьй ленински комсомола юбилейни рапорта кIал кулг язле бокъо яккхара.

Шин шера план 7 ноябре кхоачашъяра тIехьа яьржача социалистически яхье хьалха латташ я Сердечный Александр Андреевича кулгалдеча слесарий-сборщикий бригада. Ше мел кийчъю продукци тIехдика мара а ца хулийташ, хIара сменагIа нормаш 120 — 125 процент кхоачашъю цо. ХIаьта ленински комсомола юбилейни рапорта кIала кулг язде бокъо яккхара тIехьа яьржача яхье хьалхалаттачарех ба радиоаппаратура монтажникаш комсомольцаш Мельникова Валентина Николаевнаи Наталья Петровнаи. Шоай тамагIа долаш продукци кийчъеш ба уж. Пятилетка хьалхарча цхьан шерен ах шерен задани кхоачаш а яь укх шера шоллагIча ах шера календарагIа къахьегаш ва радиоаппаратура регулировщик, КПСС Октябрьски райкома бюро член, профсоюза обкома президиума член вола Корниенко Владимир Федорович.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) монтажница Н. Левшина, радиоаппаратура регулировщица В. Корниенко, монтажница В. Мельникова продукци кийчъеш ба.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ШУН ПИСЬМОШТА ЖОП ЛУ

Тха газета редакцега письмош ух «Къахьегама ветерана» медаль хьанна лу, «Къахьегама ветеран» яха медаль хьожаярах а из дIаяларах а йолча Инструкцена» юкъе малагIа хувцамаши тIатохамаши даьд дувцар дехаш.

Оаха Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумага дехар дир газет дешарашта цу хаттарашта жоп дала.

Инструкцена юкъе даьча хувцамий, тIатохарий маIан фуд?

1976 шера 26 октябре СССР Лакхехьарча Совета Президиумо дийцар «Къахьегама ветеран» яха медаль ялара практиках дола дош. ТIайнйцача соцам тIа цхьадола хувцамаши тIатохараши даьд. Цар хьалхарчул дукхагIа хулийт «Къахьегама ветеран» яха медаль яла бокъо йола нах. ЛертIагIа оттаяь медаль ялара представлени еш йола порядок.

Ховш ма-хиллара хьалха хиннача инструкцегIа медаль ялара представлени йора 1974 шера 18 январе СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ арадаьнначул тIехьагIа къоанала пенси хьожадаьча наха. Из норма хIанз а ший лоархIам бовиза я.

Даь хувцамаш доагIаш да 1974 шера 18 январера Указ арадалалехьа пенси бахарашта. ХIанз «Къахьегама ветеран» яха медаль ялара представлени е бокъо йолаш ба болх беш бола беррига пенсионераш, шоашта пенси хьожадаьча предприяте, организаце, учреждене шоай болх цар дIахо хьой а е пенси хьожадаьчул тIехьагIа болх бу моттиг хийцаяле а. ЛоархIаме да цаI, уж хIанз а болх беш хилар. Цунца дийза медаль ялара представлени е духьале еш хила йиш яц пенси хьожадечеи кердача балха водачеи хан-юкъа балха воацаш хилар.

Медаль ялара представлени е йоагIа халкъа боахаме болх бе йиш а йоацаш хьинаре общественни болх беш общественни хьисапе тайп-тайпарча комиссешка, советашка болх беш лекцеш, докладаш, беседаш еш, кагирхошта юкъе кхетама болх беш, и. кх. дI. бола пенсионераш, парте ветеранаш болчарна.

Цул совгIа халкъа боахаме къахьегаш кIезига бац кхы тайпа пенсеш доагIараш: тIемен къахьегамен инвалидаш, хьалха тIема гIулакх даьраш, и. кх. дI.

Цар дуккхача шерашка хьаьнала къахьегар чоте а эцаш пенси баха ха кхаьчача царна а представлени е йиш я медаль ялара.

Медаль ялара представлени яра порядкана малагIа хувцамаш даьд?

Дехар дара инициатива, пенси ваха ха кхаьчан къоанала пенси вIаштIехьдоаккхаши воалачох дола «Къахьегама ветеран» яха медаль ялара представлени яра дош ший ханнахьа къоастадара йола йоакхон бехктохкамий администраценеи коллектива общественни организацештен тIабулл.

Дехар мишта ду?

Кердача инструкце тIа яздаьд: «Дехар ду болхлочоа къоанала пенси хьожадара представлени еча хана».

Из даьд пенси вода саг накъавоаккхача хана цунна «Къахьегама ветеран» яха медаль дIаяла йиш хилийтара духьа. Медаль ялара представлени еш йола еррига кандидатураш администрацеи общественни организацейи цхьана еча заседане ювц. Уж ювцаш, балха стаж чоте нийца па Iеш, чоте эц цар хьаьнала къахьегам. а.

Медаль хьожае лаьрхIадале кийчдаь дехар райисполкоме дIадохьийт.

ХIара къахьегача коллективе лертIадаккха деза пенсе баха тIакхоачача наьха учет лелаяра гIулакх, медаль ялара материалаш ший ханнахьа кийчъе а къоастае а еза. Укхаза доккха дакьа кхоач кадрай отделашка.

ЛоархIаме эца деза кхыдола хIамаш а. Цкъа-дале, медаль ялара керттера бокъо я дуккхача шерашка, хьаьнала къахьегар. ХIаьта чоте эца еза болхлочун еррига къахьеама стаж, цу предприяте по баьча балхага па хьежаш.

ШоалагIа-дале, нагахьа санна пенсионер штате а воацаш хьинаре общественно-политически е общественни хьисапе партийни, советски, кхыча организацешка болх беш вале медаль ялара дехар ду администрацея общественни организацешен, райкомо, райисполкомо, и. кх. дI.

«Къахьегама ветеран» яха медаль ялара болх беш малагIа декхараш да горрайисполкоми?

Инструкцега хьежжа Советий городской районнин исполкомаш хьож хьачудення документаш нийса дий, медаль ялара хьакъехьа дешаш къоастаду, кийчъяь материалаш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме хьачулу. Исполкомаш бехктокхаме я района еррига къахьегача коллективашка из болх бара, из вIаштIехьбаккха новкъостал ду.

ХIара шера къоанала пенси ух дукха къахьегамхой. Цудухьа медаль ялара болх массаза а бе безаш ба.

Нийса да предприятейн организацейн дехараш дувцара кийчдеш йола лаьрхIIа комиссеш вIашагIъехкача исполкомаша дер. Комиссена юкъе воагIа исполкома член, райсобеса заведующи, депутаташ, предприятера викалаш, активисташ-общественникаш.

Цхьайолча моттигашка кийчон болх тIабулл предприятешца, организацешца, учреждешца цхьана кийч а еш къоастаяра исполкомашка хьачутелача социальни Iалашои отделашта.

Юххера ала деза медаль дIалу торжественни хьале, из болх беш волча къахьегача коллективе.

ЛАКХЪЕ ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТЬ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, дерригача советски халкъо санна чIоагIа деган айденна тIайнйцар «Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хьакъехьара» КПСС ЦК соцам.

Заводий, фабрикай, гIишлой, транспортни, кхыча организацей коллективаша, юбилейни шера хьалхарча деношка денз тIагIертта къахьега гIерташ, сийлен юбилейна хетаду шоай патриотически гIулакхаш.

ХIаране ше къахьегама толам баккхарца Дахье гIадийга, планаши социалистически декхараши кхоачаш а тIехкхоачаш а делга IалашдегIертилга, доккха къахьегама хьинар, творчески уйла уж я Сийлахь боккхача Октябра даха мадоагIара накъадахара тIехьа яьржача дерригa халкъа социалистически яхьа белгалонаш.

Чакхбаьннаб январь — юбилейни шера хьалхара бутт.

Заводашкеи фабрикашкеи января программа кхоачашъяра итогаш яьй.

Цу итогаша хьахьокх, шу доладелча денз республика дуккхача заводийн фабрикайн коллективаша тIагIертта къахьийгалга.

Хьалха латтача промышленни предприятешта юкъе эггара хьалха цIи яккха йоагIаш я: Ленина орден лелаю «Грознефть» производственни объединени, химически реагентий Карабулакски завод, «Красный молот», «Электроприбор» Г. Ахриева цIерагIа йола «Электроинструмент» яха заводаш, «Грозэнерго» районни энергетически управлени, «Чечингушвино» объединени, кхыраш.

КПСС ЦК соцама къахьегама толамаш дахарна жоп лу Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене мехкдаьттахоша. Цу объединене продукци маьхала яккхара программа 100,7 процента кхоачашъяьй, соахка цу ханаца нийсдича продукци 5 процента дукхагIа арахийцай.

Мехкдаьтта доахараша январски планал совгIа 7 эзар тонн мехкдаьттеи цхьа миллион кубометр гази яьккхай.

1976 шера январаца нийсдича мехкдаьтта 4 процента, газ 16 процента дукхагIа яьккхай. 1972 шера денз кIезиглуш хьадена мехкдаьтта доаккхилга кIезигдалар республика мехкдаьттахоша соцадаьлга да из. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 101 процента кхоачашъяьй, къахьегам дика вIаштIехьбаккхара чотах цхьан болхлочоа лаьрхIа арахеца продукци дIадахача шера цу ханарчул 4 процент лакхъеннай. Из цу объединене балха тIара дика хьокхам ба.

Шоаш па кхобеш къахьегара масал гойт химически реагентий Карабулакски завода болхлоша. Балха итогех из массехказа Республикански Сийлен доска тIа яьхай.

Укх шера январь бетта продукци маьхала яккхара задани 103 процента кхоачашъяьй цо, 1976 шера январаца нийсдича 16 процента дегIаденад продукци арахецилга.

Къахьегама овсарле лакхъяра задани 102 процента кхоачашъяьй, цхьан болхлочоа лаьрхIа йоаккха продукци 15 процента тIакхийттай.

ТIакхийтта еррига продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах яьккхай. Из да общественни производства эффективность айяра тIехьа тIагIертта къовсам лоаттабара дола масал.

Дика хьокхамаш да «Электроприбор» завода.

Продукци маьхала яккхара января план 104 процентана кхоачашъяьй.

Продукце ассортимент йоккха йоллаше а царех дукхагIа яраш арахецара план кхоачашъяьй. ДIадахача шера январе арахийцачул 9 процент дукхагIа арахийцай продукци.

Хьалха латта коллективаш кIезига яц республике.

Цунца цхьана января итогаша хьахьокх промышленни предприятей коллективай балха тIа кхоачамбоацараш, ца деш дитараш кIезига доацилга: производства торонех пайда во нийбаьб, оборудовании болхлойн сеца латташ моттигаш хиннай, йолаш я тIехьаюса участкаш, цехаш, производстваш, бIарчча предприятеш.

1977 шера январь бетта план кхоачашъяьяц 16 промышленни предприяте. Цар хьа ца луш йитай 5,2 млн. сома маьха продукци.

ТIехьаюсарашта юкъе цIи яккха йоагIа ацетонови, «Трансмаш», цементни, цIеной йоккха павелаш ю Аргунски заводий, кондитерски фабрика, дулха комбината, рудни йоаца гIишлоний материалаш йоахаш а чакхйоахаш а йолча Карабулакски завода, Веденски лесхоза, Ачхой - Мартановски райпромкомбината, кхычар.

Январски программах лоархIаяьяц йоккхагIа йола «Грознефтеоргсинтез» яха производственни объединени а.

Республика Министрий Совета доал деча предприятеех продукци арахецар лохдаьд «Чеченингушпромстройматериалы» яхача производственни объединене, № 4 йолча хлебозаводо, кондитерски фабрико, пивзаводо, Гудермесски, Шалински, Шелковской пищекомбинаташа, моттигерча промышленноста дуккхача предприятеша.

1977 шера къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачашъяьяц республикерча 42 предприяте, е хIара кхоалагIчо. Цу тIа а царех дукхагIа яраша цхьан болхлочоа лаьрхIа арахеца продукци алсам ца яккхарал совгIа из кIезигъяьй.

ДукхагIйола коллективаш тIехьайисара бахьанаш малагIаш да?

Кулгалхошеи специалисташеи шоаш тIехьабисара цхьадола бахьанаш кхувл. Царех цаI да январе шелал латтар, материально - техническ Iалашо во хилар.

Бакъдар аьлча, хаоттама хьалаш атта дарех дацар. ХIаьта а цу хьалашка болх баь беций кхыча предприятеша а, хIаьта хьахиннараш вайна гуча бесса тайп - тайпара ма-дий. Керттердар из дий-хьогI? Дац, керттердар къахьегам вIаштIехьа во баккхар, балха ха зехьа йоаяр, болх бе йолаялийтача мощностех бизза пайда ца эцар да.

ИIаьххача хана кара ца ерзаеш я производственни мощносташ шекара заводе, Назрановски кирпичий заводе, Назрановски трикотажни фабрике, пивзаводе, кхычахьа.

Январь бетта гIишлошъяра программа кхоачашъяьй гIишлошъеча управлене №№ 3, 6, 7, 9, 11 йолча СМУ, «Югмонтажавтоматика» треста СМУ, «Центроспецстрой» треста СУ, кхычар.

Цунна цхьана января бетта гIишлошъяра программа кхоачашъяьяц подрядни организацеша.

Болх во баьб «Жилгражданстрой» треста № 8 йолча СМУ, «Кавсантехмонтаж» треста СМУ, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене.

Промышленни, гIишлошъеча, организацей коллективашта хьалхашка оттадаьд бехктокхаме декхараш. Къахьегамхой къахьегамен политически хьинар айде, торонаш хьагучаяха а царех пайда эца а, долаш дола кхоачамбоацараш ха дIадаха деза.

ХIара предприяте белгалде а чакхдаха а деза тIехьадисар дIадаккхара де дезараш, февраль бутт тIехьаюсача предприяте хIара бригадо, хIара пехо болх хаьдда тоабара бутт хила беза.

ХIара предприяти торо йолаш я январе ца деш дисар феврале де, шин бетта план кхоачашъелга Iалашде, производства эффективности балха дикали лакхъе.

ЭНЕРГЕТИКАША ЛЕРХIАРАШ

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дизарах бола КПСС Центральни Комитета соцам чIоагIа уйла тIаяхийта Iомабеш ба «Грозэнергоремонт» яхача ремонтно-наладочни предприяте болхлоша. Массайолча производственни участкашка из лоархIаме документ болхлошта дIадовзийташ ба агитатораши политинформатораши.

Дика дIадоладаьд пятилетка шоллагIа шу предприяте коллективо. Дерригача технико-экономически хьокхамий январь бетта план дикка тIехкхоачашъяьй цо. Графикал хьалхабувлаш № 4 йолча электростанце котлоагрегата, вежараша йолча Дагестански АССР Гергебельски ГЭС гидротурбинашта капитальни ремонт еш ба слесараш-турбинисташ, котельщикаш. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба слесараш А. Жульков, А. Таaев, А. Цатуров, Н. Джабкаев, сварщикаш Ю. Рецетов, И. Неказаков, кхыбараш.

***

Юбилейни шу дикача къахьегама толамаща дIадоладаьд «Котлоочистка» завода Ростовски участка чуйоагIача Грозненски филиала коллективо. Дерригача технико-экономически хьокхамий дIабахача бетта задани 19 январе кхоачашйир цо. Дукха балхаш даьд цо «Грозэнерго» теплоцентралешка.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ТIехкIоарга-бурунни

Тийркал дехьа яда бIаьш шераш хьалхагIа денз мух ловзаш жа Iулаш дажаши хинна бурунин аренаш. Аре меллай дIа - юха кхайсача санна ягIа кагий поселкаши желаши. Арений сатем боабеш моттиг яц хIанз бурув тохара балхаш леш латтар мара. БIарг макхоачча ядача аренашка цхьаь ягIача скважинай низ болча двигателий тата да сатем боабер. Буроца лаьттан тIоанаш тед цар, уж миштад а царех фу доалл а хар духьа. Массаза а яхар мо, юкъ-юкъе йоахаш йола цу тайпара скважинаш кIезига Iомаьча моттигашка тар ма лу кIоаргагIа йоах, опорни е параметрически скважинаш оал царех.

1968 шера хиннача геологиймехкдаьттахой Ставропольски совещане белгалйир Кавказа Къилбаседа - Малхбоалехьарча даькъа тIа параметрически скважинаш йоахаргйола моттигаш. Царех кхоъ Нохч - ГIалгIайчене нийсъеннай. Бурунин № 1 яха эггара хьалхаръяр 1970 шера феврале яккха йолайир. Бурув тохара балхаш дIадоладелча денз Советски Союзе шоллагIа я из кIоаргалга диллача (7467 метр).

Геологически маIанга диллача Терско - Каспийски хьалхарча даькъа тIа я из,гази мехкдаьттеи доалла мела кIалхара, юрски, триасови тIоанаш мел кIоарга да а цига гази мехкдаьттеи доаллий а хьажар духьа яьккха я. Дукха мехкдаьтта доалл яхаш дуккха шераш хьалхагIа денз гIоръяьккха ювцача мехкдаьтта Грознерчул дуккха а эргашагIа да укхазара тIоанаш.

Юххьанца 6500 метр кIоарга яьккхача скважино хьа а дийллар, тахка а техкар мела тIера тIоанаш. ХIанз из кIоаргал а башха йоккха хетац. ХIанз яккха лаьрхIар — Бурунин № 1 7500 метр кIоарга я. 7,5 километр никъ беш хилча, сага цаIя ахи сахьат эш. Цудухьа, бурув тохача инструмента диаметр цу кIоаргалца нийсйича — цецвоал: тай мо мара йоацача цо бурув мишта кхостаду а селлара чIоагIача породах цо къорг мишта йоакха. ХIанз са бе йоалл 7429 метр кIоаргачара хьалъяьккха цу тайпарча порода чIегилг. Цун ха — 150 миллион шу. Из чIегилг маьхага диллача дошол езагIа я. хIаьта лоархIамга диллача цунца нийсъюлургйолаш цхьаккха хIама а яц. Цунах боалл еррига буровой бригада низ. Из я цо лаьрхIачох, цун лакхача квалификацех дисциплинахи, ший турпалеча къахьегама, хаьда е ди а е бийса а, е Iа а е ахка а доацаш, цIока морцаш йола шелал а йIовхал а, гIум а гIоттаяь чакхбала санна хьекха шийла мух ца къердаш болча къахьегама сийле адамленна юхейта дага йолча цун уйлаех хьахиння хIама. ХIаьта мел халонаш ла еза бурув тохача хана! ДIауйлаел оаш: забое 2300° С совгIа температура я, коачала давлени 1000 кгс см². Укхаза геофизически приборашка оловолал, лоабата маркхала юкъе яш химически реагенташ, хьувзаш бурув чудоача моттигера низа чIоагIал меллай хоалан приборашта, хIаьта саго уж еррига халонаш эшаю, юха ца воалаш дIахьу ше дIаболабаь никъ.

Малаш ба уж — уж нах?

Балхаш дIадоладеннача хьалхарча деношке а денз укхаза къахьегаш ба: буровой начальник У. З. Шидиев, воккхагIвола бурув детта мастер, Ленина орден лелаер, къаьнагIа вола мехкдаьттахо Л. Я. Бучнев, бурув детта сменни мастераш А.-С. Магомадов, И. Н. Степанов, А. М. Гончаров, дизелисташ-мотористаш И. Н. Шевченко, И. М. Крылов, лаборант - коллектор Е. В. Кирпенко, лоабата маркхалашта йола инженер Л. А. Орехова. Эггара хьалха укхаза бурувдеттачун помощник волаш болх дIаболабаьб бурув деттача шоллагIча мастера А. В. Суровецке. Уж берригаш а къонача болхлошта бола хьокхам ба, цар новкъостал ду царна шоай къахьегама професси ма - ярра Iомаяра, оттаяь заданеш хаддаизеи толамеи кхоачашъяра.

Цу буровой йиллай «Грознефть» яхача производственни объединене тIехкIоарга скважинаш яхара хьалха латта методаш Iомаю школа.

Укх гаргарча деношка кIоаргъенна яргъя Бурунин № 1 буровой, хIаьта геофизически тохкамаш даь даьначул тIехьагIа, юххе йиса этап чакхъяккха — скважина тохкамбойолалургъя.

Х. ШАИНЯН,
Грозненски УБР керттера геолог.

Лоацчача хана

Нагахьа нийслуш доаца сурт бIаргаго йиш яр укх деношка Мескер - Юртовски юкъерча школе: доассаденнадар школера классни цIеношi, коридораш. Ловзадаьннача берий сакъердамеча оазашта меттел школе хьахозаш дар жIовний таташ, сварочни аппаратий цIувзар, компрессорни установкай екар.

Бала бессаб школе. ГIораньяр отопительни система. Лоацачa хана 120 радиатор хувцанза, 250 метр регистр кийчъянза, ехача 450 метр йIаьхача водопровода меттел — керда яр йилланза яргйоацаш яр. Специалисташа лаьрхIачох, 20—25 дийнахьа балла болх бар из.

Иззал ха эшаргья аьнна шоашта хезача, хьехархоша кулгашца кортош лийцар. Цар корзагIа балар кхетаде йиш йолаш дар. Цу юкъа школах хьаьа эзар бер календарни плаваш тIа лаьрхIачох тIехьадусаргдар, тIаккха шера дешара план а кхоачаш ца еш юсаргьяр.

Доккхача хьнарца, шийдеррига низаш оарцагIдаьха отопительни система тоае йолаелар «Чечингколхозстроя» Спец. ПМК сантехникий бригада.

Низ ца кхобеш къа миштакъега деза хьа а хьокхаш болх бора бригадир Б. В. Попов керте латтача цу барт тайначa, опыт йолча коллектива членаша. Мукъа ди доацаш, ха тоъацар аьнна ца ладкъаш бора болх: дукхагIча хана бийсанга додар балха ди. Къаьстта хьинаре къахьегарца белгалваьлар сварщик И. Қамада, слесарь В. Трошин.

Нийсса итт ди даьнначул тIехьагIа юха а боарраме болх бе йолаелар Мескер-Юртовски юкъерча школа отопительни система.

Бригадо ниттал боккха толам баккхара маIан малагIа да, аьнна шийга хьттача, Спец. ПМК участка начальника В. Қазаряна жоп делар:

— Б. Попова бригадера бараш тIехдика болхлой ба, цар массане а геттара дика кхетабора шоашта тIаладьтта бехктокхам. Царна ховра, бIаьш долча берий дешар шоай къахьегамах тийша долга. Цудухьа шоай де йиш йолаш мел доля хIама даьд цар дешара программал школьникаш тIехьа ца биснйтара.

Баркал яхаш накъаьнкхар дешархоша къахьегам дукха безаш йола Б. Попова бригада.

А. ХАТУЕВ.

Итт шу совгIа ха я Абубакаров Ширване «Ермоловский» совхозе № 1 йолча отделене тракторист волаш къахьега. ДIадахача шера ДТ-75 марках йолча шийтракторца план 1096 гектар йолаш 2000 гектар лаьтта аьхар Ширване. Шаккха ца йохаш болх баьб цун тракторо бIаьсти денз гуйре чуерзаялцца. Цун керттера бахьан фуд аьлча, из да шийтрактора цо дика ремонт еш хилар.

Соахка санна, укх шера а хIара оатхалга, фентага, узелга хьожаш, даьтта хьокхаш, тишъенна, тешаме ца хета оатхал хувцаш ремонт еш воал из шийтрактора. Юрта боахам айбарах дола КПСС ЦК Письмо дайзача Абубакарова дош деннад укх шера соахкарчул дикагIа къахьега, шийтрактор сихен тешамеи ремонт яь дIаоттае.

СУРТА ТIА: Абубакаров Ширвани.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Оаха яздаьчун лерагIа

БаьцадаарнЙ фу Iалашдара болх во лел Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхозе, яхаш цу боахама специалисташта цIенхаштта критика еш яр укх шера 4 январе «Сердало» газета тIа кепатеха араьяьнна «Доадеш латт фу» яха критически корреспонденци.

Цу тIа хьоадаьча кхоачамбоацарех лаьца Сунженски юртбоахама производственни управлене керттерча агронома П. Шумилова тхога язду: «Укх шера 4 январе «Доадеш латт фу» аьнна корта а болаш «Сердало» газета тIа араьяьннача критически корреспонденце тIа белгаладьха кхоачамбоацараш XX партсъезда цIерагIча колхоза балха нийсденна хилар бакъ да яхаш. Газето из дош айдаьчул тIехьагIа фу кийчдара болх тоабаьб колхоза правлене. БаьцадаарнЙ фу эшшача кондицега дIа а кхоачадеш из паччахьалкхенга доххара план кхоачашъяра де мел эшар даьд.

ЗУЛАМАШЦА—ЛИРА КЪОВСАМ!

Адамий общество дегIаухаш хьайоагIача ерригача хан-йовкъашка цун хул шийй, кIезигае дукха чIоагIъенна исторически вIаштIехьъяьнна наьха, цар вахара хьисапа оамалаш (обычеш). Уж ноахалгара ноахалга ювлаш а общественни мнене иназаца хьаллоаттаеш а я. Цхьабакъда обычай чулоацам исторически хувцалуш хиннаб.

Қлассови общество классови маIан долаш хул обычеш, дуккхача къамех латтача общества хIара къаман, хIара народноста шийхул обычей башхалонаш. БIаьш шерашка хьахулаши вIаштIехьъювлаши хьанхача нохчийн гIалгIайи обычей а я ништта шоай башхалонаш. Белгаларча даькъе воздействи яьй царна шарIIато а, вешта аьлча бусалба дын бокъонаша.

Царизмо, лоаман нахан дынеи керте лаьттараша шоашта гIойле яр леладеш хилар теркал а деш, моллагIа йолча права а хIаьта ништта шариIата а законаш леладайтад уголовнии гражданскии дешаш къестадеча хана, ревкционни обычешн традицешн могаяьй.

Обычеш шоай классови хьаштащца таръе гIийртай доал ду классаш. 1917 шерара февральски революци хиннaчул тIехьагIа, Къилбаседа - Кавказа буржуазно - националистически клерикальни элементаша, тIехьабисаи йоазув-дешар ца ховши бола нах Iеха а беш, шариIатах пайда ийцаб тIайоагIаш латтача пролетарски революцена духьаларча гервах санна. 1917 шера 1 мае Владикавказе гулъеннача «Лоаман наьха съезд» оалаш хиннача шариIата баьццара байракх урагIа егIай. Ерригача школашкеи суда органашкеи шариIата Iаьдалаш юкъехихьад. «Революци йолаеннача дийнахьа денз дына керте лаьттараша цIур юкъе бийхкаб вайна, — белгалдаьккхад чIоагIагIа волча революцнонера Шерипов Асланбека 1918 шера 12 октябре ГIалгIайчен съезде шекъамаьл деш, — баьде нах тувлабаьб цар, баьсса оапаш бахьан долаш царна доал даьд. Ерригa бокъонаш йола дай хинаб уж ерригача йоккхача Нохчече, цхьан шеран ах шеран доал даьд цар вайна...».

Цу хана шерра яьржай сага сий ЮтоIадеш, харц уйлаща из вийхка лоаттавеш хиннача частии доалахьенни националистически обычеш, феодально-байски, кхыйола реакционни традицеш. Цудухьа цхьа бахьан доацаш дац 20-гIа шераш доладеннача юххье, пхьена тIатIа дукхагIа нах а боабеш, ихьа лехилга чIоагтIа даьржа хинна хилар. Нохчийн гIалгIайн обычеш Iомаеш хиннача профессора Н. Яковлева шийй хана белгал ма-даккхара, «къаьнара зуламе гIулакхаш кердача хьалашка леладу тайпашта юкъе», общественни вахаре доккхий зуламаш дувл царех. Шеко яц, Iадатех дола дош, хьдда, массе оагIорахьара ца а къердаш, бIарчча хьаэцарах кхоачамбаь дита мегаргдоацилгах.

Бахача наьха кхетам мел лакха ба хьахьокх обычеша. Цудухьа наьха оамалаш Iомаянза яргйоацаш я. Кхыметтел обычей харцахьара оамалаш я я Iомае езаш.

Белгтала, Iалаьмате лоархIаме да, зуламе обычеш малагIча моттиге а мел чIоагIа а лелаю хар.

Зуламеча обычешца къовсам лоаттабанза а дикачарех пайда эцанза а баргбоацаш хиларах цхьаккха дича а Iомаянза яргйолаш яц, Iилман гIулакха меттел, практически гIулакха а.

Нохч-ГIалгIай АССР социально-экономически культурнии вахаре хиннача доккхийча хувцамаша эргаьккхай нохчийн гIалгIайн быт.

Социалистически къамий дикагIа йолча обычей ганза юкъеяхай вай халкъий дIаяхача хавара дика традицеш, масала, дай-мохк дукха безар, боккхагIа бараш лархIар, хьаша веззаш тIаэцар, кхыяраш. Цу обычеша хозду вай вахари быти, новкъостал ду советски нах дIахо шоайла гаргабахара, дуккхача къамех латтача советски халкъа доттагIалеи вошалеи гIулакхаш чIоагIдара.

Советски бокъо хьаллоац советски общество дегIайоагIача прогрессивни гIулакхаш юкъекхухьаш, коммунистически моралага, социалистически общежите правилашка хьежжа йола обычеш, къовсам лоаттабу советски нах коммунизм хьалъяра декхараштa тIерабоахаш йолча зуламеча реакционни обычешца.

Дыно тувлабаь цхьабола нах хIанз а ба моттигерча обычей зуламе гIулакхаш леладеш. Моттигерча обычей воча гIулакхашца дувзаденна зуламаш леладу цхьаболча наха. Вай республике дукхагIа даьржа да мехкарий уда а беш, низагIа уж шоашца боахабе гIертар, шиъ а дукхагIа а нстий лелабар, маьре йодача йоIах урдув даккхари далари санна дола зуламаш. Ширача замах юхедисача эггара вогIча, кхерамегIча гIулакхех цаI — пхьа лехилга — хIанз а цIендаь юкъера дIадаьккхадац. Массаза а яхар мо, зуламаш леладераш обществаиа пайдана къахьегаш боаца, дешара тIехьабиса, ды кхайкаберий влиянена кIал латта нах ба. Цхьаннахьа а болх беш воацача, г. Назране вахача И. И. Бочалова шийгаргарча нахаца Бочаловцен Евлоевцеи цхьана йодаяьй Б. ГIойтIа вахача Х. М. Тайсумова 13 шу даьнна ГIойтIарча юкъерча школа дешархо В. йоалаьяьй.

1976 шера 23 марта Урус-Мартановски района халкъа судо яьча частни определене тIа белгалдоаккх, «Школе деша ягIа 13 шу даьнна йиIиг маьре яхар вIаштIехьдоацаш гIулакх да, цо тешал ду школерча дешархошца кхетама болх эсала беш хилара» аьнна. Из белгтала да а да сий доацаш гIулакх. Моттигерча Iаьдала органаша зуламеча реакционни обычешца лоаттабу къовсам чIоагIбара де дезар даь хургда.

ХIанз а юкъера дIабаьинабац «аьлий санна» баха ловраш а. Ачхой-Мартане вахача Эльмурзаева, сесаги 5 бери шийдоллашехьа а, шоллагIа саг йоалаяьй. Цул тIехьа ца виса лаьрхIад шоллагIа сесаг йоалаяьча Веденски района Ленина цIерагIча колхое вахача, хулиганство лелаярах хьалнагIа сукъ-аь волча Ж. Бакашева.

Бокъонца бола базар яр МагIалбикерча БузуркиевгIар ДолгиевгIарца яьр ха, кхенза йола Д. маьре яхийта барт вIаштIехьбоаккхача хана. ДIаюха къувсаш дуккха ха яьккхачул тIехьагIа барт вIашагIа а кхийтта, «товара мах» белар Д.-ах — 2075 сом.

Цар даьр санна Iовдала гIулакх (зулам аьнна Iодешаргда оаш) дир шийй вешийй йоI М. Магомадовга 1010 сомах «ехкача» Надтеречни района Гвардейски юртарча Муталиева.

Бахъдар аьлча, уж ерригa эйпе обычеш хьал а лоаттаеш, царна дувзаденна зуламаш леладараш, судо бехке а баь, советски законашка хьежжа лира таIазар даьд. Цу тайпара зуламаш леладеш бола нах сел ништта дукха а бац. Цул совгIа, бокъонаш лораеча республикерча органаша лира къовсам лоаттабу цу тайпарча зуламашца.

Цхьабакъда общественни порядок дIахо чIоагIъяра, кхувш доагIача ноахала интернациональни кхетам балара наькъа тIа увтта моллагIа духьаленаш дIаяхара хьашташа дIадех вай общественни организацеша Iаьдала моттигерча органий кулгалца денна беча сердалон балха эффективность лакхъелга къаьстта а юрта.

К. КОКУРХАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР прокурора помощник.

УРУС-МАРТАНОВЦИЙ ГIУЛАКХ ХЬАЛ А ЛАЬЦА...

БIаьстенга кийчо яра балхаш ма-дагтара деш латт Сунженски района Кирова цIерагIча колхозе. Урус-Мартана района механизаторий болам хьаллаьццача колхозхоша берригa низ тIабахийтаб юрта боахама техника ханнахьа тоаяь яккхаран кхаш хьаьидаран.

Дийнахьа сарралца хадац мастерскешкара болх. Укх шера 15 февраль хьатIакхачале ерригa техника тоаяь дIаоттае аьнна шоаш денна дош кхоачшдара тохабеннаб механизатораш.

Техникана ремонт ярца цхьана кхашка минеральнии органически удобренеш а ехк. Ши бIаь гектар гурахьа дийнача ялаташта селитреи суперфосфати йилла баьннаб № 2 йолча мехотряда механизатораш Разин Алексейи, Ерошев Михаили, Гурин Василийи.

А. УРОЖАЕВ.

ПЯТИЛЕТКА КIЕЗИГАГIДАРАШИ ДУКХАГIДАРАШИ

1976 шера нтогаша хьахьокхачох, вай мехка бIубенна чакхбаьккхаб иттлагIча пятилетка хьалхара мул. ПхелагIа дакъа никъ баь баьннаб, плановн программага хьежжа баьб из.

Цу плана ши хьокхам дагабохийтаргба аз. Из чакхйоалаш мехка къаман доход 26 процент лакхлургья, халкъа эша хIамаш 70 процент дукхагIа хьаергья.

Цхьабакъда, нагахьа санна къаман доход дукхагIа хилара темпаш ийслагIчен бархIлагIчен пятилеткашка хиннача даннешца нийсйича, кIезиг-дукха лохагIа я уж.

Сендухьа да из?

ФУ ДОДА ЦХЬАН ПРОЦЕНТАГА?

Проценташ — хаьдда боаца хьокхам. Нагахьа санна уж материальни меттала яьхача, кхыча тайпара хьаотт уж. СССР-о тахан арахец дунен промышленни продукцех пхелагIа дакъа. Из 1950 шера дунен дерригача мехкашка хьаеш хиннaчул дукхагIа я. ХIанз СССР-е дукхагIа хьаеча промышленни продукце цхьа процент 1928 шера, хьалхара пятилетка кхоачашъе мохк болабеннача хана, арахецаш хиннача цу ерригнел а дукхагIа я.

Дукхала процент «езъенкай» ахчанца лаьрхIача а. Нагахьа санна бархIлагIча пятилетке къаман доход цхьа процент лакхлуш хилча 2 миллиард сом хулаш хиннадале, тахан — 3.6 миллиард сом хул. ХIаьта бокъонца дукхагIа хьаеча продукцега диллача, моллагIча даькъера из яле а, иттлагIа пятилетка — рекордни я. Масала, дукхагIа доаккхаш дола мехкдаьтта 150 миллион тонн хIана хилаш аьнна хургда, кIор — 100 миллион тонн совгIа, газ — 145 миллиард кубически метр. Из а тахан СССР-о, ерригa экономика дегIайоалаелга шийдоагора-энергетически ресурсай ларда тIа оттадеш йола держава йоккхийча индустриальни державаех алхха ше цаI мара а йоацаш, кIорн мехкдаьттен дахара дунен тIа хьалхара моттиг лоацача хана да.

Кхетадеш ма-дарра, йоаго хIама ше цхьаь хьайцача яц лоархIаме, халкъа боахама дерригa доакъош, царца духхьал халкъа эша хIамаш хьаяра болх бераш а тIехьа, сихагIа дегIадоагIилга Iалашдеш йола средство хиларах тарра я. Пятилетке СССР-е арахецаргдола товараш бокъонца шоаш лаьрхIача а процентащца лаьрхIача а хьалхагIа цIаккха а ца хиннача тайпара дукхагIа хургде. Из, товараш духхьал дукхагIа арахецилга хинна ца Iеш, бахача нахага уж дукхагIа нйде йиш хургхилар а да. ИттлагIча пятилетка социальни программа тIа оттадаьд бахача наьха реальни доходаш 21 процент лакхйолийтилга. Ишттa аргIанара гIа баьккхаб укхаза а — 1977 шу хьатIаотташ дика хоам хилар советски наьха алапи цIаькха а лакхдара хьакъеха: 31 миллион сага юкъера лаьрхIача 18 процент IотIакхетаргда из. Шера лаьрхIача цу гIулакхага дIадохийтаргда ворхI миллиард сом.

Потреблене сфера хоадамболлаш долча даькъе ништта аграрни секторгарча хьалах тийша а я. Хьувкъамга диллача эггара дикагIа денадар вайна 1976 шу. 224 миллион тонн ялат чуденад. Ишттa «болх бу» тIатIа алсамагIа юрта боахамга дIаухийтача а цун материально-технически база чIоагIъе, машинно-тракторни парк кердаяккхеи шеръеи, мелиоративни гIирсаш дегIакхувла, агрохимена керда карагIдаьннараш юкъеххахьа торо хулийтача а капиталовложенеша. ИйслагIча пятилетке 131,5 миллиард сом — цул хьалхагIа дIадахача итт шера хиннараш миссел яр уж. ХIаьта укх карарча пятилетке цар боарам 170 миллиард сомага кхоачаргба.

Е ДУКХАГIА А, Е КIЕЗИГАГIА А ХУРГДАЦ, МЕЛ ЭШ ХУРГДА

Кхыметтел бокъонца дукхагIа хиларах а латтац гIулакх. Планови централизованни механизм бахьан долаш вай торо я экономика дегIаахара темпаш духхьал лакхъянь ца Iеш, ерригача общества хьашташка диллача эшшача боараме лакхъе а. Iилман ларда тIа баьча лоархIамо йиш хулийт товараш эшачул е дукхагIа а, е кIезигагIа а ца деш, бокъонца эшшача боараме хьадара мел, фу хьае еза къоастаде.

ИйслагIча пятилетке денз, къаьстта хIанз а, керттера уйла тIайохийт арахецача продукце дикали цхьаккха а юкъера ца доаккхаш дерригача доакъой производства эффективности лакхъяра.

1980 шера СССР промышленни производство, США — Малхбузен эггара бIаьхегIа болча мехка хIанзарча цун боарамца нийсйича, 109 процент хургья. Эффективноста дукхача хьокхамашта США-л хIанзле а хьалха ба вай мохк. Кхоачам ба къахьегама ресурсех пайда эцара даькъера принципиальни совленаш дагаехача, хIаьта из хьахьокх хьабе болх боацаш нах ца хиларо. Космос тахкара, атомни энергех маьршача гIулакхашта пайда эцара даькъе пионер я СССР, дуккха а хьалха я из татал массагIа йола самолеташ, гидроэнергетически оборудоване дуккха тайпаш практически хьадара, тIехлакхача напряженей электроэнерги гаьнарча моттигашка дIакхоачаяра даькъе.

СовнагIа хилаш энерги. Цо сага къахьегам аттача баьккха ца Iеш, цун къахьегама овсарле лакх а ю, бухсоцача кхаьчача товараш хиле дIа а отташ. Масала, бахача наьха хIара сага сих лоархIаш маькхи ялата продукташи, шекар даарга диллача СССР дуккха а тIехъяьннай («Юкъарча рынка» мехкашкарчул лакхагIа ба из хьокхам), цудухьа хIанз пайданегIа йола кхачан продукташ дукхагIа яргахьа ласта мегаргдолаш да гIулакх. Е, цхьаькха аргда вай, дунен тIа эггара дукхагIа — 700 миллион пар — тIоарска кога гIирс хьабу СССР-о. Из цифра гIаьххьача боарамга дIакхоачаш я.

ТАХАН ХЬАЛХАШКА.ЭТТАРАШ — ДИКАЛА ДЕШАШ

Дунен тIа дикагIа йолча образеций боарамеча е царел тIех йолча хIамашта паччахьалкхен дикала Знак оттаю вай. Хьаеча хIамай дикал тоаелга конкуренцена эшаш хиларо хьалхадоахаш дац, планови декхар да, хIана аьлча программни лерхIар да из.

Тахан дуккхача советски товараша кхыча мехкий дикагIа йолча фирмай продукцеца толаме къувс дунен рынке: царех я атомни электростанцешта лаьрхIа оборудовани, авиатехника, шоай тайпара турбинаш, тракторaш, оптика, станокаш, сахьаташ, телевизораш. Лакха дикал советски марка тIалаттача ерригача хIамаех дIаяла йиш йоаца белгало а хинна дIаоттарах латт декхар.

ТIаккха, ништа моттиг хилча гIойле йолаш долий-теш, белггала аьлча, 1976 шера нтогаш еча хана из гучадаьннача тайпара, план тIеххкхоачашъяр? Паччахьалкхен план закон долаш а Iаьдала эггара лакхагIча органо — Лакхехьарча Советочо IoагIъеш а ма йий. ГIойле йолаш да, нагахьа санна цо товарий дикал лохлургйола хIама ца дой, нагахьа санна уж товараш бахача наха эшаш дале. ГIойле йоацаш да, нагахьа санна хьалаьчул тIехьагIа дIа маьхала ца а доалаш уж даде, хоатташ деце. Кхыча дешашца аьлча, бухсоцаш хургдар да теркалдер.

1976 шера планал тIех 6 миллиард совгIча сома маьха промышленни продукци ехкар СССР-е. Из да бIаь-бIаь квартира чуйолча 12 эзар цIенга додар миссел ахча. Советски экономика процентащца лаьрхIача «лаьгIъялар» мара тахан теркал ца деча малхбузехьарча экономисташа шоай коллегана хетачунга ладувгIаре бакъахьа хила мегар. Ричард Гордона, 1975 шера Американски экономически ассоциаце президент хиннaчо, шера хиннача цун собране ше къамаьл деш аьннад:

«Мегаргда аьнна хеташ дола хIамаш Марксагарен цун никъ лелабераш карен хьайцача бакъахьа дар вай».

Леонид ҚОРЕНЕВ,
АПН экономически обозреватель.

Доазол дехьара

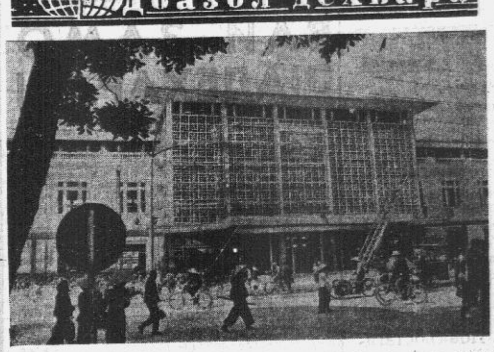

ВIашагIкхийттача Вьетнама символ «Единство» яха машинанаькъа магистраль болх бе йолаеннай. Ши эзар километр гаргга бIаьха Ханойн Хошиминии яхача городашта юкъера никъ геттара сиха билла баьннаб. Трасса уллув гIолла йиллай телефонни бувзама линн, юха метта оттаяь а хьаяь а яьннай 185 машинанаькъа станции вокзали.

СУРТА ТIА: Ханойски вокзала здани.

ВИА—ТАСС сурт.

ЦIеча Чепела дош

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна яхь йолае аьнна инициатива кхайкаяьча Чепельски металлургически машиностроительнии комбината коллективага дахьийтача моаршал тIа Л. И. Брежнева кIоарггга патриотически я аьнна венгерски болхлой къахьегама почнах.

Цу почина хIанз шийя хроника. 12 январе кердача шера производственни план ювцара хетаяьча комбината станкостроительни завода партийни бюро шеррача заседане сборщикий бригадира Йожеф Хорвата хоам бир, шийбригадо шера декхар ханал ши бутт хьалхагIа — 7 ноябрь хьатIаотташ кхоачашъе аьнна декхар тIаэцаш хиларах. «Из хургда Октябра оаха лу совгIат» — аьлар къонача бригадира. ХIаьта цул тIехьагIа цхьа ди даьннача гIолла социалистически къахьегама 2300 бригада кулгалхой слете массава раьза а волаш решени тIайийцаб сборщикий бригада почин хьаллаца аьнна.

Итт ди даьннaчул тIехьагIа Венгре берригача къахьегамхошка кхайкар ЕрригвенгерскиI профсоюзий совет чепельций почин хьаллацара уж тIахьехаш. 27 январе КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дахьийта моаршал венгерски индустре флагмана дуккха эзараш болча болхлоех латтача коллектива дог чIоагIа ай а деш дIаккхаьчар чепельцашка.

...Чепельски комбината ВСРП парткома хьалхарча секретара Антал Эрнста тIаккхача хIанз, белгтала, Iалаьмате хала да. ХIаьта а заседанешта юкъерча перерыве цунца къамаьл де вIаштIехьдаьлар тха.

— Эггара хьалха, — аьлар А. Эрнста, — из болхлой шоай инициатива я. Цо хьокха малдоаггIара хьахьекхар тха предприятей коллективашка хIанзчул дуккха а хьалхагIа денз вIаштIехьдаьнна хьадоагIа гIулакхаш. Белгтала аьлча, социалистически демократи хьалда хьахьоккхара маIан долаш я из почин, Октябра 60 шу дизара сийна лелаю яхь социалистически къахьегама бригадаша ма йолаяьйий дIа, хIаьта тха комбинате завода чухьара демократи цар гIулакхашка гIолла кхоачашъеш я.

Къахьегама яхье хьалхара дакъа, бакъдар аьлча, коммунисташка да. Комбината хIара пхелагIа вола болхло — ВСРП член. Ишттa лоархIаме да тха предприятера бIарчча атмосфера теркалъяр а: дог тийшан бIубеннен ба болхлой, царна хов, халкъа Iаьдал шоай гIулакхашца, шоай сакхетамца чIоагIа долга. Духхьал цу хьакъехьа дийцар ВСРП XI съезде Янош Кадара, пролетариата диктатура практике миштай ха Венгре хIаране торо хилар белгалдоаккхача хана. Из йолча хана паргIатта вахен кхоллаташ деи йиш я, из йолча хана хIара тешамеча сага йиш я шийсий даккха. Чепельций кердача почине боккхача лоархIаме хиннай, ше дайтача моаршал тIа новкъоста Брежнева геттара нийса белгал ма-даккхара, традицеш а. Чепель дуккха ха хьалхагIа денз шийреволюционни традицешца, лакхача классови сакхетамца цIи хеза я. 1905 шера а тIехьа царизмана духьала гIеттача Россе болхлой классацарча солидарноста демонстраци яьй чепельски болхлоша. 1919 шера Венгрера пролетарски революци кхеяьр Чепель яр. Советски Эскаро Венгри мукъаяьккхачул тIехьагIа чепельски пролетариат юха а венгерски болхлой класса керте эттар керда вахар бахьан долаш цо лоаттабеча къовсаме.

...Йожеф Хорватаца, «Мир» яхача сборщикий бригада кулгалхочунца, станкостроительни завода цехе вIашагIкхийтар тхо. Ткъаь итт шу даьннача цу болхлочуни специалистен дерригa къахьегама вахар машиностроительни техникум йистеяьккхачул тIехьагIа барайтта шу даьнна зIамига саг волаш эггара хьалха из проходной гIолла чакхдаьннача Чепелаца дувзаденна да.

— Долла хIама цхьа ши-шерагIа хулаш санна хилар — йоах цо. — Цул хьалхагIа воай шера планах дикагIа фу дича лоархIадергдар-хьогI вай яха дош дувцаш дар тхо. Бригада керттерча даькъе советски заказаш кхоачашдеш хиларах, кхетадеш ма-дарра, цар хьакъехьа дар оаха дийцар. Сенначунца даь а советски болхлошта новкъостал де чIоагтIа ловш дар тхо. Цхьане предложени елар СССР-а лаьрхIа заказаш ханал хьалха кхоачашде. Къувса доладелар тхо. ХIана аьлча цу тайпара декхар дика уйла яьн корта болаши хила дезаш дар. Цхьабакъда тхоай кхоачамаш оаха лаьрхIачул тIехьагIа, гучадаьлар тхона, баккха боаггIача тайпара къахьегам вIаштIехьбаьккхача, юххьанца оттаяьча ханал ши бутт хьалхадовла йиш хилар.

Тха балха тIа дукха хIамаш да тхоца бувзабенна болх берех тийша, цудухьа кхерар тхо — гIулакх юкъагIа доаккхаргдий-хьогI цар аьнна хеташ. Цхьабакъда хIанз, смежни производствай болхлоша тхона новкъостал ден ханал хьалха материал лоаттаеи аьна декхар тIаийца долаш, со дог тийша ва, бригадо шийдекхараш кхоачашдергдолгах.

Оаха доккхал ду новкъоста Брежнева дайтача моаршал тIа тхоай почина лаккха мах барах. Комбината болхлошта дика вовз Леонид Ильич. Тхо долча хиннав из, хIаьта чепельцаша сийлахьча ветераналла а хержав из. Из цIи лац комбинате 30 шерал кIезигагIа боацаш болх баьча болхлошта мара. Новкъост Брежневга, берригача сийлахьча ветеранашка а санна, хIара шера письмош кхухьийт оаха тхоай толамаш, проблемаш, дикахетараш дувцаш. ХIаьта новкъоста Брежнева шийхан-ханнахьа тхона жоп а дайт.

...Чепельски комбината генеральни директор Иштван Шолтес венгерски промышленноста кулгалхой кердача ноахалах ва. Болхлой дезалах хьаваьннача, ше а болхло хиннача цунна дика довз къахьегача сага вахари дагара дараши. Болх беш 40 эзар гаргга болхло волча, цхьа пхийтта гаргга предприяти чуйоагIача комбинато мехка промышленни продукцех иттлагIа дакъа лу. Цу тайпарча чоалханеча хIанзарча производствана доал дар — атта гIулакх дац. ХIаьта а партийни организацеца цхьана кулгалхой вIаштIехьдаьннад Чепель Венгре хьалха латтача предприятеех цаI а яь дIаоттаяра новкъостал даь йола нахаца лоаттабеча бувзама формаш лаха.

— Цу гIулакха боккхача лоархIаме я, — белгалдоаккх Иштван Шолтеса. — Советски Союз а Цо лоаттаю тхона бухсоцаш эшача бедалах 80 процент. ШийаргIанна чепельски продукцех ах совгIа Советски Союзо ийю. Алхха соахка СССР-е йоккха кхухьийта продукци 26 процент дукхагIа хилар. Оаха Советски Союзе кхухьийт тIех нийса болх бу станокаш, сийрда бесаш долчен Iаьржачен металлурге хIамаш, мотоциклаши велосипедаши, хIамаш тега машинаш а халкъа эша кхыдола товараш а. Советски Союз ишттa боккхача лоархIаме я производственни фондаш геттара кердаяха лаьрхIа йола комбината реконструкци яра итт шера программа кхоачашъяра а. СССР-ера хIанзле а ух тханцига тха заводаштен фабрикаштен лаьрхIа кердагIа йола оборудовани. Лоацца аьлча, эзараш говнашка гIолла дувзаденна да тхо Советски Союзаца. Новкъоста Брежнева дийтача моаршал тIа ювцаш йолча патриотизмаи интернационализмаи тхона дола маIан — эггара хьалха из да шинна а халкъа, дерригача социалистически дунен ираза цхьана къахьегар.

Н. ЮГОВ,
АПН соб. корр.

Будапешт.

ПИНОЧЕТ ГЕРЗ ОЛЛАШ ВА

Чиле тIема - фегарча низий командующе инарала Густаво Ли дукха ха йоацаш хьаккхайкадаьд, мехка авиаци — из, дий хьона, машара авиаци я, аьнна. «Са паччахьалкхе, — яьхад цо, — ше лораеш я, хIаьта цхьаннех а лата лаьрхIа а яц». ХIаьта оборона министра Эрман Браде «Ой» яхача аргентински журнала оагIош тIара, цунна тIехьа оалаш санна, кхы а хьаьдагIа хьаккхайкадир: «Герзаш Iоадеча юкъе дакъа лоацаш яц Чили».

ХIаьта хIанз цифрашкеи факташкеи хьожаргда вай. Кхы тайпа сурт да цар гойтар. 1976 шера цхьоалагIа июль хьатIакхоачаш чилийски хунто ийцадар 10 тIема кема, 153 тIема самолет, 357 танки бронетранспортери, 30 вертолет, 2600 ракет. Члена «Шафрир» яхача ракетий парти яйтаргйолаш дIадаха шу чакхдоалаш контракт яьй Израилаца. ХIаьта укх тIеххьарча шин шера чилийски инаралаша герзаш эцарга дIадахийтад ши миллиард совгIа доллар.

Бронетанкови бIу яйгача, юкъерча, еза - йоккхача танкашца а хIаьта ништта бронетранспортерашца — амфибешца а кийчбаь ба. Цхьаяраш ракетни установкаш тIалатташ а я.

Фегерча тIема низашта юкъеннай транспортни самолетий, цу даькъе моторизованни эскара доакъош гаьнарча моттигашка дIаккхоачаде а парашютни десанташ Iойоссае а йиш хулийташ йола С-130 яхарий а эскадрилья. Ишттa вIашагIъеллай боккха тIема низ болчен лаьттан тIарча санна, ишттa сигала гIолла лелача а объекташта дов де йиш йолча Е-5Е яхача самолетий эскадрилья а. Геттара шаьра гуш да, бронетанкови бIу кийчбара техникеи десанти дIаккхувларгйола самолеташ авиацена юкъеяхьар а оборона Iалашъе лаьрхIа а доацаш, наступательни операцеш лелае лаьрхIа долга.

Герзашцара низаш «машар безара маIан долаш» хилара хьакъехьа хьаккхайкадераш бакъ долчунца тарлуш ца хилар кхета а деш, чилийски военшино дуненга хоам бе лаьрхIад «къаман кхерамзле» ше мишта кхетаю. Чиле лаьттан тIарча бIуи генеральни штаба начальника хьаккхайкадаьд къулбехьенамерикански паччахьалкхенаш «дунен коммунизмо» даим кхерам тIатувса континент лораеча дакъа лаца ялац аьнна, кердача герзаша йоах цо «тоаю полушари лораеча цхьаькха цхьа дакъа а хинна дIаотташ йола вай къаман оборона».

ХIама даа волавеннaчул тIехьагIа болл даара чам. ХьалхагIа Чили, цул тIехьагIа къулбехьенамерикански континент, тIаккха ерригa малхбузехьара. полушари. Гучох, белгаларча империалистически гIозараша, мехка чухьара духьален болам тоIабара массе оагIорахьара хунтана новкъостал а деш. Чиле герзащара низаш хьалхагIе а кийчду цун доазонел арахьа операцеш чакхъяхара, континенте къасаммий - кортамукъалеи болама духьала къовсам лоаттабара.

С. ЧУРКИН,
АПН соб. корр.

Гавана.

Шоаттаден оагIув

Къонабарий оазаш

* * *

Р. ЧЕМХИЛЬГОВА.

Аз лерхIац лакха
урхе,
ЦIаккха доккхал дац,
Вахара кIоарга
мухале,
Хьогl аз вlалла
бlукъожоц.
Сона-м массаза дагалатт:
КаглургIий-хьогI вахара
соа?
Новкъост висача кIала
Массаза дулургдий
гIо?!
Бакъда халац шеко.
Юхаяргьяр-кх, кходаь
са?!
Сенна еза-хозъяь
зизо
Пайда боаца яьсса га?!

Т. КОДЗОЕВ.

Новкъостага

Уйла—аре,
ГIулакхаш—гIалаш.
Вахар сийрда доахар—
Дегай алаш.
Кхерий эл санна,
Денош хьаlайча,
Хьинарах гIум хинна,
Лард йолла гайча,
Бьаца кIуж хьеста,
Бейга мух мо,
Лар йоацаш вутаргва
Хьо мекъало.
Наха сага седкъа
Хьулбаьча дега;
ЦIаккха никъ кхачац
Зизашца бегаь.
Мерзаш, мерзаш
Мерза йиш лакха,
Цхьа лакхале яьккхача
Цхьаькха я лакхагIа.
ХIара хIаман
Ший да бахьан,
Урхенаш кIалйитар—
Вахара маIан.
Чоалхане даьхад
Наькъаш дарцо,
Хьо сецав салаIа,
Е ак йоах дего?
ХьамсарагI хет цунна,
БIайха сатем?
Юхахьаже баккхал
Iайха даьчун зем.
Беро тIарша тIа мо,
Охза ког тIатехе,
Бохабе сатем,
Урхенаш леха.
Седкъий лакхаленца айденна
Хьа дог хуле,
О, ма гаьна гургда
Хьона дуне!

Д. КАРТОЕВ.

Сай даьхе

БIарг ма кхоачча дошо аре,
Беркат доккха да.
Ва са лаьтта, Iа низ бенна
Со лоам миссел ва.
Бизза буртиг лаьтта кхебеш—
Массаз вехаргва.
Урхенах юха ца къехкаш
Наькъаш техкаргда.
Нанас бер мо хьесташ Лаьтта
Барташ доахаргда.
«Хоастам хилба хьона,
Лаьтта!»—
Даим яхаргда.

* * *

Са ткъамаш хилча

Сай ткъамаш хилча,
со сигал гIоргвар.
Морхаш йист лаьца
аз лелхаергьяр,
Оалхазар хинна
со лоаза варгвар.
Къувсаш михаца
хьа коа воагIаргвар.
ТIаьръюкъе билла
седкъа бахьаргбар.
Безамах дизза дог
аз хьона лургдар.
БIаьстан иллешца
Хьо хестаергьяр
Безаман цIерца
хьо йоагаергьяр.
Бухбувлача безама
кIоарга кад маргбар
Безама хаьшк хинна
хьо ловлаергьяр.

С. АРЧАКОВ.

Со кхер

ЖIалейх кхерац,
бертех кхерац
Висар кхерац хаьрца цIа,
Кхерац йоIо везац алар,
Кхерац Iоажал хьалха яр.
Айса лаьтта ца доаккхе а
Вахаш-лелаш цхьа ди мара,
Замо юстара ца воаккхе а,
Сий, хьо дежад, алар кхер.

* * *

IАНА ДИ

Хьувзаш, хьувзаш
кIалтIаювлаш
Лаьтта легаш лай чоалпаш я
Бераш ара хьувзаш, кхесташ
Лай мажаргаш детташ да.
Хьазилгаш хьаьрча дагIа,
Бераша царна маькхаш тувс,
Цхьабараш ба пхьарал деш—
Хьазилгашта
Маькхаш тувса яьшкаш еш.
КIай кIувс ба цу ара тесса
Къегаш, лепаш уллаш ба
Гаьнаш я цу ара ягIаш
КIай кийнаш а тIатехка.

Б. ГОРЧХАНОВ,
Пхьилекъонгий - Юртарча № 1 йолча школа дешархо.

ВАЙ ЗАМО ДIАДЕХАРАШ

КПСС Центральни Комитета тIайийцача «Творчески кагирхошца беча балхах» боля соцам писателий творчески Союза балха программа хинна дIаэттай. Цу соцамо белгалдаьхад литература къона говзанчаш кхебара наькъаш, цар говзамеча йоазонех шерра пайда хьаэцара де дезаш долчох керттера дар.

Тахан вай литературни къонача тIехьенах лаьца дувцаш хилча, майрра ала мегаргда, гIалгIай къонача поэташа, прозаикаша халкъа гIулакх делгах цар шоай керттера декхар лоархIаш хилар, советски сага коммунистически кхетам баларах парте хьехаш долчох цар шерра пайда хьаэцаш хилар. Тайп-тайпара я къонача писателий оазаш, царех цхьабараша лакхарча говзалца язъю шоай произведенеш, вокхарна хIанз а говзал тоъац, бакъда, цхьаккха шеко йоацаш ала мегаргда наI: цар дегаш ураувттадер, уж хьалха бехаш яр сийлахь-воккхача Ленина а цо хьакхеллача парте а образаш хилар, шоай хьанарча наьха сийлей а къонахчала а гIулакхаш хилар.

ТIеххьарча шерашка дешарий дегашка ювшаш йола, царна эстетически салоIам беш йола дуккха поэтически, прозаически произведенеш кхеллай вай къонача литератораша, цар йоаггIаш йола моттиг дIалаьцай гIалгIай художественни литературе. Уж ерригаш а шоашца кхоачамбоапараш доацаш я ала йиш яц е а, белгалдаккханза даргдац хIара къонача авторо язъеш йола стихотворени, дувцар шин тайпара, шин лостамца язъеш хилар, хIара къонача писатело шин никъ лехаш хилар. Цар творчествица эггара чIоагIагIа гIозвоаккхар да, къонача писатело шин никъ лехаш хилар, хьахьокхаш вар вай заман саг, советски саг хилар. ХIанз а ала хьалха да цу произведенеш турпалий сурт къаьга дилла да аьнна, цар говзал тIадаха хIама ца эшаш шаьра я аьнна, бакъда къонача писателаша хьалаьца никъ нийса хиларах цу произведенешна деш дола тешал гуш да. Из да, лоацца аьлча, вай гIаддугаш хилар. тIаккха говзал-м вахар кIоаргагIа довзарга хьежжа, кIаьл ца луш къахьегарга хьежжа лакх ца луш Iе йиш яц.

Дуккхача къонача писателий произведенеш вайна яйзай периодически изданешка — газеташ тIа, альманаха тIа кепатташ, хIаьта царех цхьаццаболчар произведенеех цхьацца-шишша книжка издательстве арахийнад. Критика а дешачар а лаккхара мах хоадабаьб къонача писателий цхьаццайолча произведеней, шоай художественни формица а идейни чулоацамца а дешачарна эстетически салоIам беш я уж. Царех я къонача писателий Плиев Амира, Вышегуров Махьмада, Арчаков Сале, Чемхильгова Раяй, Даурбеков Бориса, Кодзоев Тимура, Кортоев Даула, Горчхоев ИбраьхIима, кхычар произведенеш.

Массехк шу мара дац къона поэт Вышегуров Махьмад шин йоазонаш де волавенна. Формица а чулоацамца а кIоарга хиларца, шин тайпара язъяь а, кхыча поэташа язъьчарна тара а на хиларца теркам тIаьзар къонача поэта стихаша. Дешахар кхетадаь Вышегуров цIенхашта болх бе уйла йолаш хилар, поэтически деша эмоциональни низ цо дика кхетабеш хилар. Оалаш ма хиллара, хIара дош шин маIан долаш хила деза, тIаккха хIара стихотворени, хIара литературни произведени доккха маIан долаш хилар цхьаккха шеко йоацаш да. Вышегурова хIара стихотворени маIан долаш а дешачар дегашта салоIам беш а я. Из бакъду къонача поэта дукххача кхыча стихаша а санна, хIанз вай укхаза йоалаеча «Поэта уйла» яхача цуи стихотворене:

Масса, метте, кхача гIерташ,
Лохаш, хьожаш, сигал
лаьтта,
Хьувзаш, кхесташ, увгIаш,
белхаш
КорзагIбаьнна, сатем байна,
БIаьстен бIайха мух ба
лелаш.

Иштта лел поэта уйла,
ЦIенча дег чу кхийла.
Лел из дикапна оарцагIъяьнна,
Вона духьалъэтта.

Цу лоапача мугIарашца Вышегуров Махьмада белгалдаьккхад хIара поэта, хIара писатела хьалхашка латта декхар. Цунах латташ да стихотворене социальни маIан а идейни кIоаргал а.

ГIалгIай къонача поэтий творчествица дукха я лаккхара мах бе мегаргйола произведенеш. Теша мегаргва, дIахо йодача хана а вай къонача творчески низаша гIалгIай художественни литература дегIадоаладеча лоархIаме декхараш кхоачашдергхиларах, шоашкара масал эца мегаргйола вай заман наьха сурташ цар кхолларгхиларах.

Къонача литературацара дикадар белгалдоаккхаш ца оалаш дита йиш яц нийслуш дола цхьацца кхоачамбоапараш а. ХIанз а къоначар произведенешца чулоацамца а формица я ледара произведенеш нийслу. Цхьаккха дича ла мегаргдоацаш да шин произведеней лакхара мах беш хилар, эзараш болча дешараштa шин цIи йовзале ПОЭТ яха лакхара цIи шийх техкилга. Цу тайпара хIама вайна гу Даурбеков Бориса «Са стихаш турпалаш» яхача стихотворенеца. Къонача поэта хестабу шин юртахой, цар хьинар, денал, тIаккха из цхьанне а харцахьа да ала йиш йолаш дац, хIаьта а хьалха дий-те Даурбекова шийна оценка еш дола е мугIараш аьнна хет:

Цар поэт ва со,
Ва поэт
Цар турпалча кулгий —
Шонкаш йоахкаш долча.

Стиха пафос лаккхара яле а шин творчества мах хоадабара гIулакхa поэт кIеззига юхаозавенна хилча нийсагIо хургдацар-те аьнна хет уж мугIараш дешаш.

ХIара писатела, къона вале а, къаьна вале а, говзал ювзасниа хила еза цун произведене мировоззренеца, партийностаца. Бизза мах болаш лархIа мегаргьа шийна профессиональни говзал а идейни кIоаргал а йола произведени.

Шийна коммунистически идейность хилар, коммунистически общества идеалаш толаме кхоачаргхиларах бола тешам хилар — из да художественни литература хIара произведене керттера маIан, цунна хетадаь хилар.

Лоацца аьлча, аз да царте советски творчески интеллигенцегара дIадехаш дар я.

Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ.

Заводе хьайийллай книжкай тика

Укх деношка Нохч-ГIалгIай книжкаш дезарий обществаси книготоргои Грозненски ремонтно-механически заводе хьайийллар халкъа книжкай тика. Тика заведующелла хьожаяьй завода техник-технолог Шаталова Мария Михайловна.

— «Книжка — хIара дезала» яхача девизагIа болх бергба оаха, — йоах Мария Михайловнас.

Коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаю Грозненски ремонтно-механически заводо, республикански книжкаш дезарий общества коллективни член я из. 250 сома маьхa книжкаш ийцад заводе хьалхарча дийнахьа. Тика продавец-общественник я инженер-технолог Воронина Надежда.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) слесарь Ш. Халадови инженер-техник А. Лопачеви продавец Н. Воронинас деннача книжкашка хьожаш ба.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ВАЙНАЬХА ЮМОР

«ВЕЛЛАЧА МА-ВАЛЛАРГ...»

Кхо, бери, сесаги нанеи юсаш веннав цхьа къе саг. Цига нанеи гохкапнахи хьалха белхаш кхалнахи хьалхабелхаш хиннаб, бакъда сесаг цхьаккха дича а елха тугаш хиннаяц. Эхь ма-дийер, хIана елхац хьо, яхаш юташ хиннаяц из марнанас.

— Безам бац са нани, — оалаш хиннад несас.

Кхы мар-нана ца сеца, массарел чIоагIагIа мухь а бетташ елха йолаеннай нус. Цо йоахар йоах: «Ер Iайха йита жувра пунти е мистача берхIа кхабеи кхоачаелча фу яа ях Iа тхога, ва веллача ма-валларг...».

НУВР ТИЛЛАНЗА ДОЛА ВИР

Цамогаш уллача бIаьра ваьннача дас кхайка шин воI хьа а вийха аьннад: кIаьнк, нувр тилле говр йоалве сона, укх вай юрта цхьа го боаккхаргбар аз. Тlаккха велча а сагота вацар со.

ВоIо уйла яьй, мишта ховргва ер говра тIа къавенна а цамогаш а хилча. Говра тIера чуккхийтта ер лай юрто вувцарг ма-вий со, шин да вийра цо, яхаш.

ХIаьта а, даьна духьале ца яр духьа шоай лоалахара молла волча е ваха дIадийцад цо шийга дас даь дехар.

Даьллахь хьанаьхкмолла Iа оаладалара цунга, Iа аьлча ладувгIа мегар цо — аьннад воIо.

— Волле хIаьта, аьнна молли воIи дIачубахаб да волча. Молла бIаргааьйча дас аьннад:

— Ва кIаьнк, аз хьогара йийхар-м говр марий, Iа сона йоалаер вир ма-йий, нувр тилланза а йолаш.

Мурад ХАМЧИЕВ.

ХИННА ХIАМАШ

КЕРДА ХЬАКИМ

Хезадий хьона, Лида шин хьакимга маьре яхалга.

Мишта бах яраш?

Хувцаденна хIама дац. Хьалхагlа Лидас цо яхар дора, хIанз цо Лидас яхар ду.

СТУДЕНТИЙ ВАХАРЕРА

Профессор: Хьалха экзамен дIаяла веначоа цхьа балл лакхаргIа оттаергья аз.

Студент: IотIаоттае кхоъ. Со воагIа.

ХАБАРАЛ ХУДАР ТОЛ...

Собране кхаь сахьата дийцар общежите нув ца хьакхарах. Гулбеннараштa цу юкъа могаргдар кхо общежити мотт хьекхача санна цIенъе.

ДIАЬХДЕННА ХЬОАШАЛ

Юртара юрта хьоашалгIа ухаш хиннав цхьа саг. Атта мадий хьаша: шоотта даа-мала, вижа кIаьда мотт. Цул тIехьагIа ер волча нийсбеннаб хьаьший.

Саррахьа беррига хьаьший гулбенначул тIехьагIа догIа делха доладеннад. Беррига хьаьший бийса яккха фусам да волча бисаб. Ведар чура доагIаш санна догIа дийлхад шоллагIча а кхоалагIча а дийнахьа. Хьаьший кIордабаь фусам да вувсавенна лелаш хиннов. Коа ара а ваьнна, сигала хьал а хьежа аьннад цо:

Ва даьла! ЦIаккха а хьаьший хиннабац-хьогI хьо волча?

Спорт

ШАШКАШ

Городе Калинине чакхъяьнача Российски «Спартак» ДСО хьалхле яккхара яхьашка дакъа лоацаш хиннача грозненца Шамов Валере яккха йиш хиннача 13 очкох 9 очко а яьккха республике духхьашха дунен халкъашта юкъерча шашкех кхоачашийр СССР спорта мастера норма.

«Спартак» Центральни Совета чемпионате дакъа лаца дезаш ва Шамов Валерий.

Ю. ХАРЧЕНКО,
спорта мастер, яхьий судахо.

НЕК ДАР

Зазуляк Наташий бизза аьттув боалаш чакхъьлар «Садко» бассейне Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министерства берий - кагирхой спортивни школая «Буревестник» ДСО-я город Грозне хьалхле яккхара яхьаш: шин лоIамагIа бIаь метр, аркъал нек деш, «дельфин» яхача тайпара шин лоIамагIа 200 метр а нек деча хьалха хилар Наташа.

Города чемпионате дакъа лаьцар 160 къонача спортсмено.

ФУТБОЛ

ШоллагIча лига «А» класса командаца николаевски «Судостроитель» командаца счет 0:0 йолаш лайзачул тIехьагIа «Терек» вIашагIкхийттар Симферопольски «Таврияца».

Цига счет 2:0 йолаш грозненски футболисташ котбаьлар. Бургацаш чутехар Т. Амировеи В. Якушканеи. ДIахо 1-гIа март тIакхаччалца цIагIа тренировкаш еш хургья «Терек». Цул тIехьагIа спортивни сезона тIеххьара кийчо чакхьяккха Закарпатье гIоргья.

ВОЛЕЙБОЛ

Оаха хоам баь ма - хиллара, 1-ча лига комадашта юкъе мехка хьалхле яккхара яхьашка йиълагIча туре Грозненски «Автомобилист» вIашагIкхийттар Ташкента командаца. Вай мехкахой юха а пийшар. Цхьатарра шинна а матче 2:3 счет а йолаш.

Т. АРГУНОВ.

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Тбилисе чакхъяьннай юниоращта юкъе СССР Герзашцарча Низий хьалхле яккхара яхьаш. Толамаш даьхар цига Къилбаседа - Кавказски ТIема округа (СКВО) команда чубоагIаш хиннача Э. Мурдаловеи А. Шамурзаевеи. Цар хьалхара моттигаш яьхар. М. Ахильгов шоллагIа хилар.

Командашта юкъе СКВО команда кхоалагIа моттиг яьккхар.

Цу яхьашка команда кийчъяьр ва РСФСР заслуженни тренер Д. И. Багаев.

* * *

Бурятски АССР столице — Улан-Уде чакхъяьннай Российски Совета «Буревестник» ДСО шин лоIамарча кIалтохаргах леташ хьалхле яккхара яхьаш.

Цига дакъа лаьцар тренера С. Идигова кхебаьраша. 74 килограмм дозал дараштa юкъе чемпион хилар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета физвоспитание факультета 1-ча курса студент М. Сатуев.

ФЕ ХИЛА

Iа мишта хургда ха хала да. Из дицдалийтад дуккхача автомобилисташа, укх Iай цкъа цIаьхха эттача йовхало йоаяьй цар фел сабар дицдаьд. Цул тIехьагIа лоа делхар а 7—8 февралe цIаьхха шелал оттар а бахьан долаш чIоагIа аьттув болаш хиннад республике авареш хилара.

Масала, алхха 8 февралe Нохч-ГIалгIайчен наькъашка транспортаца ювзаенна 18 авари яьй. Белгалдоалаш хIама да, царех нийсса ахаш хIана яц аьнна яраш автобусий водителий бехкагIа хинна хилар.

Массанена а ховш да, масала, пассажираш дIа-юха кхувлаш бола нах къаьстта дисциплина йолаш, наькъагIа лелара бокъонаш йизза кхоачашъеш хила безилга. Халахете а уж гIулакхаш доахкаш ба ала йиш йолаш бац дуккха бараш. Дисциплина къаьстта лоха я Нохч-ГIалгIай транспортни управлене автомобилистий. Масала, соахка Госавтоинспекце болхлоша укхаза гучаьккхар пассажирски транспорта наькъагIа лелара бокъонаш толхаяь ши эзар гаргга моттиг, цу даькъе менна беха а болаш машинаш лехкаш лаьцав 68 водитель. Кхы дикагIа дац хьал укх шера а.

Масала, наькъашка ша уллача хьалашка автомобилашта юкъера юкъ наькъаш декъа долча хана хулчул дикка йоккхагIа хила еза. Цхьабакъда № 1 йолча автобусни парка водитела Н. Ильина из правила кхоачашъяьяц. Из бахьан долаш хьe ца луш хатар хилар. Петропавловски наькъагIа водаш хьалхашкахьа сеца латтача ГАЗ-24 автомашина тIатехай цо автомобиль. Ираза, кхы саг ца вувш чакхъяьннай из авари.

Цхьабакъда шофера В. Галетова бехкагIа наькъа тIа хатар хиннача метте ши саг лозаваьв. Цу водитело, ша уллача наькъагIа ше водаш гола тохача кхаьчача хана машин лаьгI ца а еш, машинаш духьала ухача наькъа оагIорахьа а леста автобуса тIатехай машин.

Иззамо харцахьара хIама лаьд автобусий водителаша: 1572 автоколоннерча С. Кадырова, ПАП-3 таксе шофераша У. Ахильгова, И. Темуркаева, кхычар.

Къаьстта йоккха авари яьй 3 февралe Ростовера Баку бодача наькъа тIа. Цига Назрановски АТП доалахьарча таксе водитела М. Хамурзаева, наькъагIа лелара правилаш чIоагIа толха а яь, машина аьрда оагIорахьа а хьовзаяь ЗИЛ-157 яхача автомашина тIатехай из. Из хатар хиннача ши саг вийнав.

ХIанз дахар а доацаш цул хьалхагIа дахача кхаьрача дийнахьа деиз хIанз дахача кхаьрача денга кхаччалца наькъашка 54 хатар хиннад транспортаца дувзаденна, хIаьта цига кхо саг вийнав, 18 сага човнаш яьй.

Нохч-ГIалгIай АССР МВД ГАИ.

Карабулакски № 1 йолча юкъерча школе Лысенко Николай Васильевича къахьегамен черченеи урокаш хьехитт шу совгIа ха я. Иззал ха я цо радиотехнически кружока кулгалду а. Дешархой къахьегамца, техникаца безам совбоаккхаш дукха болх бу Николай Васильевича.

Масала, дешархой Цапколенко Виктори Шевляков Геннадийи хьалха «хала» лоархIачарех бар, дале я Николай Васильевича мегар цар дегашка бода никъ лаха а радиогIулакх царна Iомаде а. ХIанз моллагIа прибор е гойтара пособи кийчъеча новкъостал ду цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): босбола - музыкальни приставка вIашагIйоллаш боахк Цапколенко Виктори, Шевляков Геннадийи.

А. БАКАЛЮКА сурт.

АДЫГЕЕРА АНСАМБЛЬ

ДIалекхар къаман музыкальни инструменташ, сцена тIа тайжжа арабайлар сийрдача бесай костюмаш тIа а ювхаш хоза гIов дола лакха мехкарий. Цар халхар кIаьдеи сий долаши да. ТIаккха цIаьхха бох халхабувларий нийса мугI, сихлу халхар. Из да «Зигатлят»—адыгейски халкъа халхар. Из дер я Адыгея халхара Паччахьалкхен ансамбль «Нальмэс».

— «Нальмэс» яха ансамбль вIашагIъелла 1971 шера Тбилисски хореографически училище йистеяьккхачарех, — дувцпун кулгалхочо Дашуев Хашира. Цу училище шиъ экспериментальни группа хьайир, цига халхара говзал Iомаеш ба Адыгеера мехкарийи кагий нахи.

Ансамбла репертуаре да адыгейски халкъа, иштта Кавказа кхыча халкъий халхараш, хореографически этюдаш, классически балеташта юкъера доакъош. ХIанз ансамбла артисташ керда программа кийчъеш ба, цу юкъе хургья Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хетаяь «Революце кIантий» яха композици, черсий халхар, «Иний бIаьсти» яха лирически халхар, кхыдараш.

Ансамбле массахана керда нах хьатIаух: халкъа творчества ЦIагIа йолча студера а художественни самодеятельноста доакъашхой а. Ансамбль йола дукха ха еце а из дукха езаш а лоархIаш а я. Толаме чакхъяьннай «Нальмэса» гастролаш вай мехка тайп-тайпарча городашка, иштта Болгаре, Чехословаке, Польше.

Ковтта БЕК. (АПН).

Тахани кхоанеи хургда

12 февраль

В. И. Ленина цIерагIча культура Дворец. 14.00. Йоккха зал. В. И. Ленинеи Н. К. Крупскаяйи цIерагIча культура Двореций агитбригадай выступлени. 10.00. Лекционни зал. Ноккхарий леладерий конференци. 16.00. — 18.00. № 41 йола цIа. Правови дешаца йола юриста консультации. 18.00. Лекционни зал. Болх бу «Кругозор» яхача киноклубо. 19.00. Халхара зал. Кагирхой салаIара сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Локх «Голубой экспресс» яхача вокально-инструментальни ансамбло.

Химикий культура Дворец. 12.00. «Светофор» клуба заседани. 13.00. Мультипликационни фильмаш. 17.00. «Пятилетка хьалхалаттараш» — сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. Iалам лорадара университета заняти. Бешамаш лелаерий факультета заняти.

«Электроприбор» завода культура ЦIа. 11.00. Болх бу музыка езарий клубо. «Ю. Чичкова кхоллам» — беседа. 12.00 болх бу интернациональни доттагIала клубо.

Маькх еча комбината клуб. 17.45. «Эргадаьнна Коми АССР-а лаьтта».

13 февраль

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. Лекционни зал. «Росинка» клуб. «Тахан тхаццa безаме я» яха Iуйреловзар. 9.30. Кинозал. Болх бу «Заманхо» яхача кинотеатро. 15.00. Библиотека. Советски Эскаран ТIема-Форда Флотан 59 шу дизара хетаяь литературе выставка. 19.00. Халхара зал. Кагирхой салаIара сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх бу «Къона ленинец» яхача кинотеатро. 12.00. — 14.00. Берий ловзараш. 18.00. Машинанаькъахой общежити. «Къонача сага бокъонаши декхараши» — беседа. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Локх «Голубой экспресс» яхача вокально-инструментальни ансамбло.

Химикий культура Дворец. 10.30. «Хоза ба хьо, са мохк»— беседа. 11.00. Тематически кинош. 17.00. Духовой оркестра концерт.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10.00. «Объектив» фотоклуба заняти. 11.00. М. Джалиля хетаяь Iуйре. 12.00. «Космонавт» яха кинотеатр болх беш да.

«Электроприбор» завода культура ЦIа. 10.00. Болх бу дешархочун кIиранденнарча клубо. 13.00. «Росинка» яха берий кинотеатр.

Маькх еча комбината клуб. 17.00. «Даьхенна, пятилеткана— хьинаре къахьегам». Библиотека. «Парте планаш — халкъа планаш» — книжкай выставка.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. Гуйранера гимнастика. [illegible]

II ПРОГРАММА

16.30 — «Патриот» яха телевизионни альманах. 28-гIа выпуск. 17.00 — «Уйла» яха художественни фильм.

13 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. [illegible]

II ПРОГРАММА

15.30 — [illegible]

РАДИО

12 февраль

6.30 — Техника тоа а я кийчъе. Грозненски района «Горячеисточненский» совхозера передача (нохчий меттела). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25— «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 14.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиожурнал (эрсий меттала). 15.00 — Нохч-ГIалгIай ашарий историцара передача (эрсий меттала). 15.40—«Коммуниста масало тIаьхьех» яха Плиева очерк (гIалгIай меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал (эрсий меттала). 18.30 — «Ашарий дунен тIа никъ бар» яхача циклацара музыкальни передача (нохчий меттала).

13 февраль

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш (эрсий меттала). 12.10 — «ЗIон моза» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 15.15 — «Ще сийгаш» (гIалгIай меттала). 15.45 — ХIара балха денна — дикала Знак. Социалистически яхь дIайолаьраш болча. СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химзаводера передача (эрсий меттала). 16.00 — КIирандийнахьара ашарий программа. 16.30 —«Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 18.30 — Иллеца доттагIал дараштa дола концерт (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи кIезиг - дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 1—6, Грозне 3—5 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, догIа а делхаш, къилбаседа оагIорахьа дохк а доаллаш, 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана — 2—7, дийнахьа 0+5 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бекхтокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске—2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05037. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1180.